

UTOPIJA DISTOPIJA

GRUPNA ŽIRIRANA ONLINE IZLOŽBA

UTOPIJA-DISTOPIJA

GRUPNA ŽIRIRANA ONLINE IZLOŽBA

Inicijator i nositelj izložbe:

POUMAR Nova Gradiška

Za organizatora:

Danijela Juranović

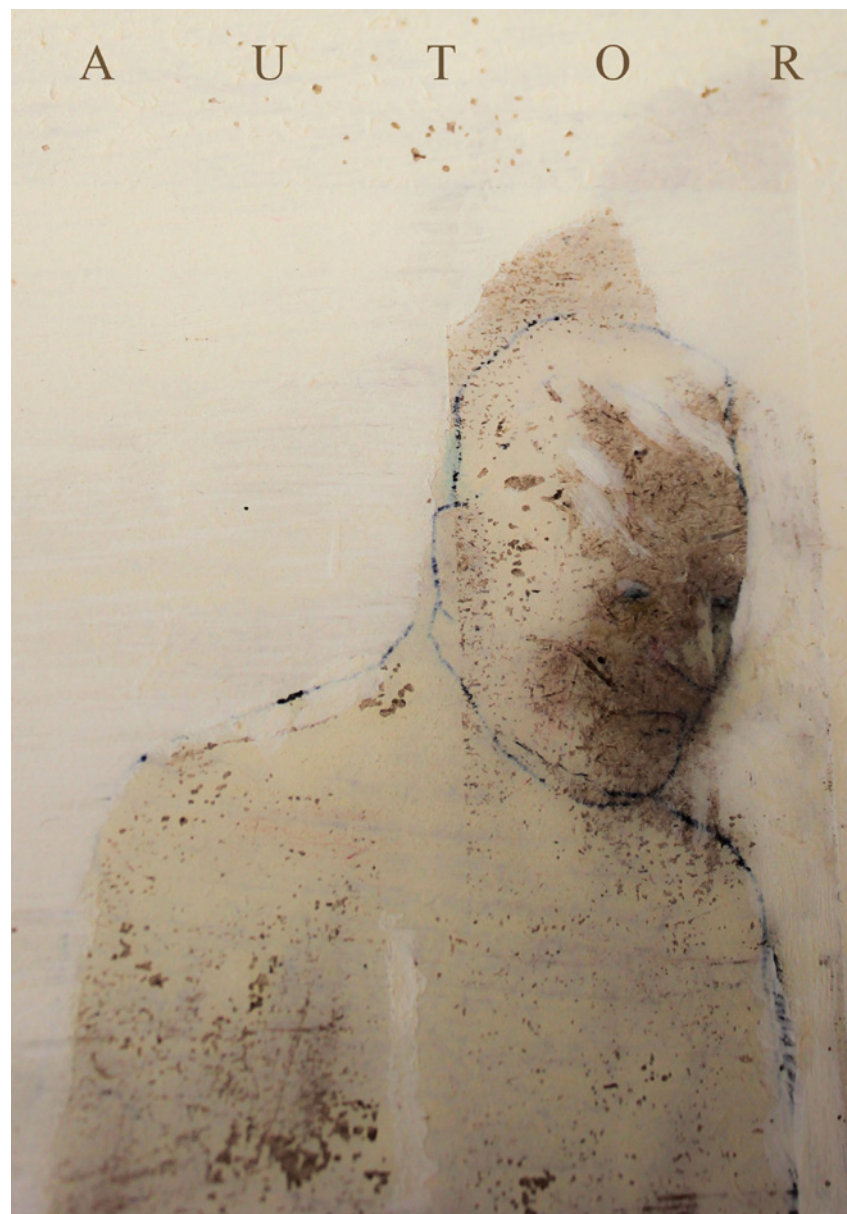
Kustosica i selektorica izložbe:

Sonja Švec Španjol

Članica povjerenstva:

Danijela Juranović

<http://poumar-ng.hr/utopija-distopija-grupna-zirirana-online-izlozba/>

01

Petar Katavić

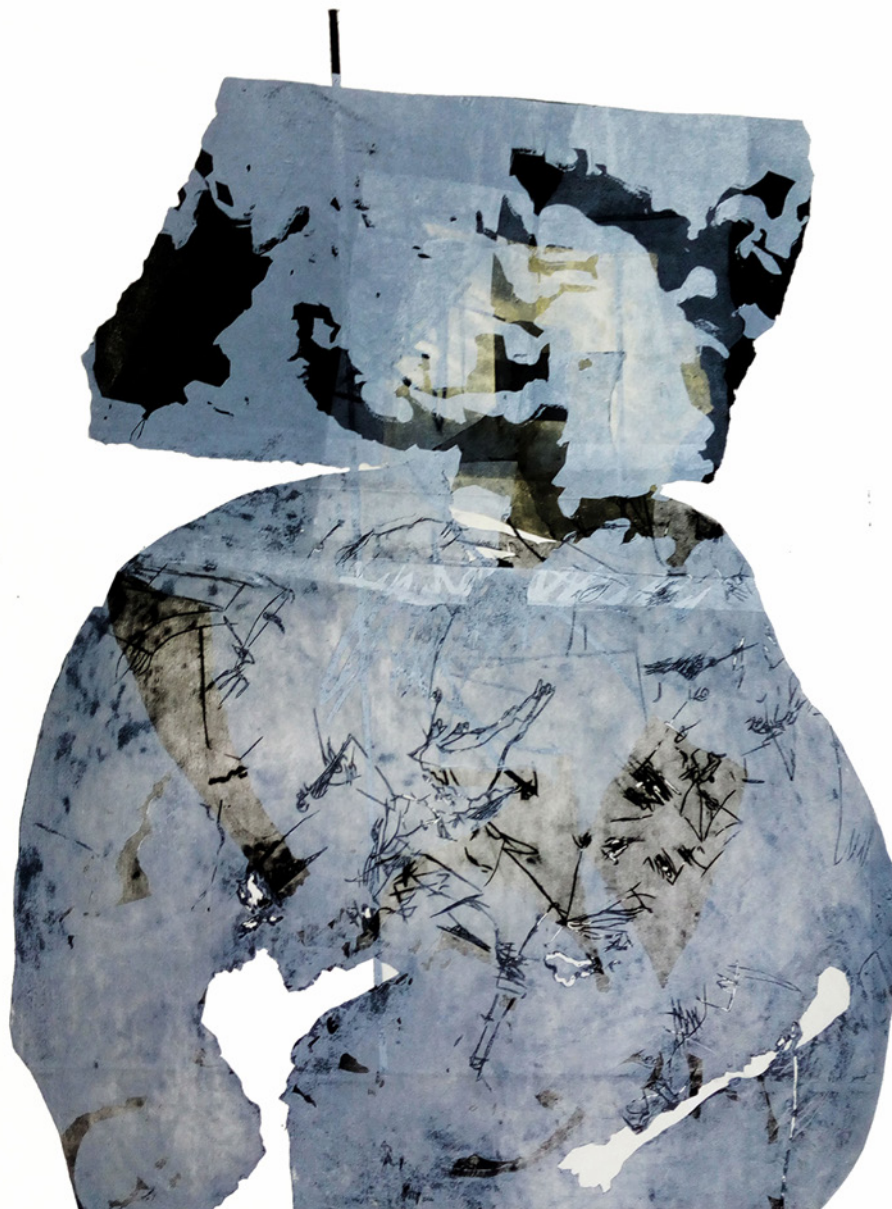
Autor;
akrilik na medijapanu
fotografiran i digitalno
obrađen,
120x100cm,
2020.

Utopija-distopija

grupna žirirana izložba

Dok dišem, nadam se. Možda je upravo ta misao kako nada umire zadnja bila nit vodilja koja je pomogla ljudima da prebrode i prežive neke od najvećih tragedija koje mogu snaći čovjeka poput rata, bolesti, smrti bližnjih i inih teških sudbina.

Od samog početka 2020. godinu označilo je poprilično apokaliptično ozračje što je mnoge umjetnike nagnalo na preispitivanje u kojem smjeru se kreće čovječanstvo. Dok su se jedni suočavali s najcrnijim scenarijima, drugi su pobjegli u vlastiti svijet kontemplacije, a treći su nastojali pronaći rješenje za izlazak iz tjeskobne i duboko zabrinjavajuće situacije u kojoj se našao cijeli svijet. Umjetnici pozvani da predstave vlastito viđenje naše trenutne situacije ili potencijalne budućnosti odazvali su se u velikom broju te ponudili iznimno široki dijapazon različitih interpretacija. Revalorizacija svijeta u kojem živimo, naših prioriteta i principa po kojima djelujemo rezultirala je često naglašenim katastrofičnim predviđanjima, ali i nadom u bolje sutra s vizijom kako smo sposobni prebroditi apsolutno sve. Od ukupno 99 prijavljenih autora iz zemlje i regije, odabranih 70 umjetnika predstavilo je svoja utopijska, distopijska i intimna viđenja svijeta referirajući se pritom i na vlastite pozicije i odnos spram svijeta u kojem živimo.

02

Ena Bajuk

Kompozicija IV;

linorez, akvatinta i suha igla,

100x70cm,

2017.

Pitanje autora, likovnog djela i pozicije umjetnika

Umjetnost postoji otkad je ljudske civilizacije. Jedna od ključnih tema koju često problematiziraju teoretičari povijesti umjetnosti, ali i sami umjetnici jest odnos autora i njegovog likovnog djela. **Petar Katavić** razrađuje tezu o autoru kao začetniku ideje putem koje on postaje vidljiv i prepoznatljiv. Cjelokupni proces od stvaranja do prezentacije djela u galeriji prate različiti odnosi između djela i autora, posjetitelja i djela te autora i posjetitelja. U tehnici akrilika na medijapanu Katavić obrisnom linijom gradi i naznačuje ljudski lik - autora. Njegovo lice je zatamnjeno, no nazire se fokusirani pogled koji govori o fizičkoj prisutnosti, ali duhovnoj odsutnosti lika. Katavić namjerno brusi naslikani portret čime se lik doima kao da je u nestajanju (ili nastajanju) što korespondira sa simbolikom primarnog prepoznavanja djela, a tek kasnije samog autora. Nastavno na poziciju autora, rad *Kompozicija IV* **Ene Bajuk** otvara pitanje gdje počinje i završava likovno djelo. Grafika oblikovana tehnikom kolažiranja ili preklapanja ranije korištenih i odbačenih manjih matrica formira arhetipsku formu čija slojevitost otvara nove dimenzije čitanja. U doba prezasićenosti banalnim i vizualno siromašnim informacijama, autorica nudi osoban, slojevit i dinamičan rad baziran na asocijacijama čija interpretacija ovisi o individualnom doživljaju. Korak dalje u promišljanju odnosa autora i likovnog djela ide **Adrian Klajo** u konceptualnom radu *Krumpir-duhovi*.

03
Adrian Klajo
 Krumpir-duhovi;
 kombinirana tehnika,
 10x10x10cm,
 2020.

04
Jasna Opavski
Ptičje mlijeko;
ulje na platnu,
55x65cm,
2020.

Autor prokljale krumpire premazuje epoksi smolom i posipa ugljenim prahom čime zaustavlja njihov rast. Za umjetnika prokljali krumpiri simboliziraju širenje života, no ono je spriječeno premazivanjem, posipanjem i smještanjem u kavez. Iako zatvorene i onemogućene od daljnjeg rasta i razvoja, likovne forme bude asocijacije na klice života i rađanje novih formi, te poprimaju vlastiti život djelujući poput organizama koji su živi zatočeni.

05
Zdravko Milić
Nebeska
podmornica I;
kombinirana tehnika
na papiru,
15x105cm,
2020.

Mitsko i praiskonsko

I dan danas smo fascinirani drevnim kulturama, njihovom inteligencijom, snalažljivošću ili pak pacifističkim i skladnim načinom života koji je podrazumijevao međusobno poštovanje i uvažavanje prirode. Stoga nije čudno da su pojedini autori utopiju pronašli upravo u dalekoj prošlosti. Inspirirana kultom Velike Majke iz doba neolita koji nije ostavio niti jedan trag masovnog ratovanja i razaranja **Jasna Opavski** oblikuje rad *Ptičje mlijeko*. Prikaz ljudskih figura s paunovskim glavama odjevenim u raskošne ogrtače satkane od bogato izvezenih tkanina asociira na neka davna vremena i mitske figure. Odaje ih njihovo ponosno i graciozno držanje dok mirno koračaju u suton. Paun simbolizira božanstvo, vladara, ljepotu i ljubav, ali i suosjećanje što je direktna poveznica s autoričinom svjesnom percepcijom stvarnosti svijeta u kojem živimo, ali i istovremenim slavljenjem autentičnih vrijednosti. **Zdravko Milić** spaja nespojivo gradeći arhetipski pejzaž planinskog masiva iznad kojeg lebdi svemirska letjelica. Crvena, crna i bijela bude reminiscenciju na vulkanska područja, a spoj prethistorije i budućnosti stvara područje “negdje između” gdje se nalazimo i mi sami.

o6
Brut Carniollus
 Frosted;
 digitalni kolaž,
 120x80cm,
 2020.

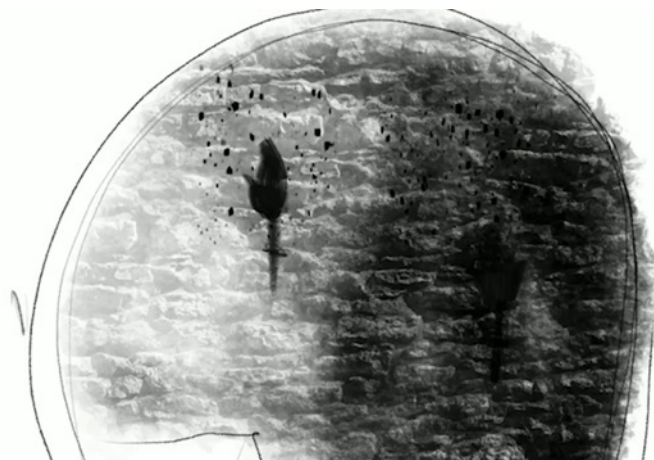
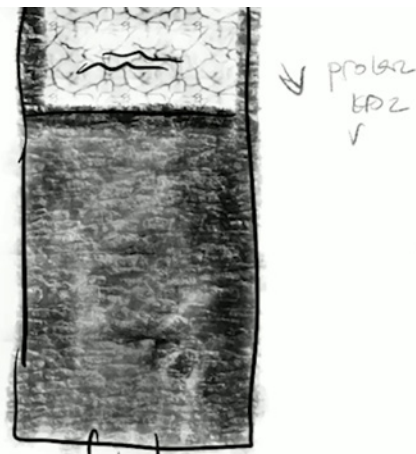
07
Dominik
Zdenković
Suvereni svijet;
digitalno slikanje,
61x91cm,
2019.

o8
Ivan Milenković
Smartphone Light 11;
ulje na platnu,
126x176,
2020.

Suvremeni svijet i iskustvo pandemije

Kroz povijest svjedočili smo nevjerojatnom napretku tehnologije i znanosti, kao i činjenici da se čovjek najbrže prilagođava promjenama, te je i dalje na vrhu prehrambenog lanca, no sve to nije nam pomoglo da budemo bolji ljudi. Prirodne i tehnološke katastrofe odnosno katastrofe uzrokovane ljudskim djelovanjem potaknule su autore da se kritički odnose prema smjeru u kojem idemo. Rad **Bruta Carniollusa** djeluje kao projekcija budućnosti – hologram eterične žene koja poput boginje nadgleda svoj narod - čovječanstvo koje hita nevjerojatnom brzinom u kataklizmu. Transparentan, slojevit i dubinski prikaz karakterizira stapanje, naziranje i nestajanje planova, nastajanje i nestajanje svjetova, života i nadanja. No, kada bismo barem zastali na trenutak i zamrznuli vrijeme možda bismo i vidjeli kuda idemo. Na istom tragu **Dominik Zdenković** izvrsnim distopijskim prikazom ukazuje na izmještene vrijednosti. Simbolika današnjeg svijeta utjelovljena je u oronulom dnevnom boravku u kojem je jedini izvor svjetlosti neprirodno plavičasto svjetlo ekrana velikog televizora s kojeg nas bombardiraju hrpom nepotrebnih i lažnih informacija. Sve što je nekada bilo na cijeni i razvijalo naša čula i sposobnosti (poput prikazanog klavira, knjiga i filmskih rola) propalo je i nestalo. Snažna je simbolika Munchovog Krika iznad oronulog klavira koji svjedoči kalvariji koja nas sve čeka. Motiv oka koje pomno gleda preplavljuje cijeli prostor, a referira se na aktualno vrijeme u kojem su svi zainteresirani za svačije živote, promatraju i uzimaju što nije njihovo. Krađa

09
Marija
Verena Jakuš
 DnD DUET Ivl 1;
 time-lapse video rad,
 2020.

informacija i identiteta postala je naša svakodnevnica, a informacija najvrjednija tekovina. O tome koliko smo postali opsjednuti instant informacijama, virtualnim svijetom i društvenim mrežama najbolje govori rad **Ivana Milenkovića**. Autor sliku *Svjetlo tehnologije* s prikazom ženskog lika u mraku čije je lice osvijetljeno isključivo svjetlošću ekrana mobilnog telefona gradi klasičnom tehnikom ulja na platnu oblikujući kompoziciju na velikom formatu koji omogućuje još snažniji dojam atmosfere rada. U vrijeme kada su na cijeni brzina i dostupnost informacija, autor odabirom velikog formata i tehnike ulja na platnu, koja se dugo suši i zahtjeva puno rada i vremena, iskazuje slikarsku odu vrijednostima tradicionalnih tehnika i njihovom bogatstvu. Još jednom nuspojavom suvremenog svijeta, koja je direktna posljedica velikog napretka tehnologije, bavi se **Marija Verena Jakuš** u radu *DnD DUET IV 1*. Riječ je o simulakrumu Dungeons&Dragons Duet roleplaying igre pri čemu time-lapse video rad dokumentira proces crtanja digitalnim alatima. Problem dokidanja jasne granice između stvarnosti i njezinih reprezentacija poprima novu dimenziju ukoliko postanemo suviše zaokupljeni njima ili pak vidimo bijeg od stvarnosti u gradnji nove prividne stvarnosti.

10
Aleksandra Ilić
 Mute;
 kombinirana tehnika
 na platnu,
 62,5x42,5cm,
 2018-2019.

11
Mišo Joskić
Stiže ljeto stižu i
vaccine, mala moja
za nas nema zime;
akril i sprej na platnu,
70x100cm,
2020.

Buka i prezasićenost informacijama rezultirala je kod pojedinih autora iskonskom potrebom za tišinom. Osim što će mnogi tu tišinu pronaći upravo u prirodi, o čemu će kasnije biti riječ, **Aleksandra Ilić** posvećuje cijeli ciklus radova pojmu “mute” koji simbolizira odsustvo glasa i govora odnosno zvuka. Bombardirani hrpom informacija od kojih je svaka iduća prezentirana kao važnija od one prethodne dolazi do zasićenja i nemogućnosti procesuiranja što je zapravo važno. Aleksandra Ilić dokida tekst tako da ga prekriva bojom te na taj način omogućuje djelima da govore isključivo kroz vizualnu percepciju i doživljaj slojevito i skladno oblikovanih kompozicija na kojima se izmjenjuju crteži, plohe boje i poništeni tekst. Kombiniranom tehnikom na platnu umjetnica postiže dojam fasade zida koji simbolizira mjesto slobode dostupno svima za komunikaciju i vlastiti komentar. Element zida prisutan je i na slici **Miše Joskića**. U radu nastalom u maniri ulične umjetnosti i urbane kulture glavni lik s maskom i crnom kapuljačom smješten je ispred zida koji postaje simbolom bliske i ne tako optimistične budućnosti. U potpunosti išaran crnim sprejom zid predstavlja znak poništavanja svijeta kakvog poznajemo te oslobađanje prostora za građenje nove potencijalne realnosti. Prepoznatljivim rukopisom oblikovanim pod utjecajem pop-art tradicije, stripa, ilustracije, plakata i ulične umjetnosti **Danijel Babić** u kombiniranoj tehnici oblikuje pročišćen i krajnje stiliziran rad *Under the Mask*. Element maske preko očiju ženskog lica možemo protumačiti kao nesvjesnost ljudske vrste dok korača u smjeru vlastite destrukcije.

12
Danijel Babić
Under The Mask;
 kombinirana tehnika,
 56x42cm,
 2020.

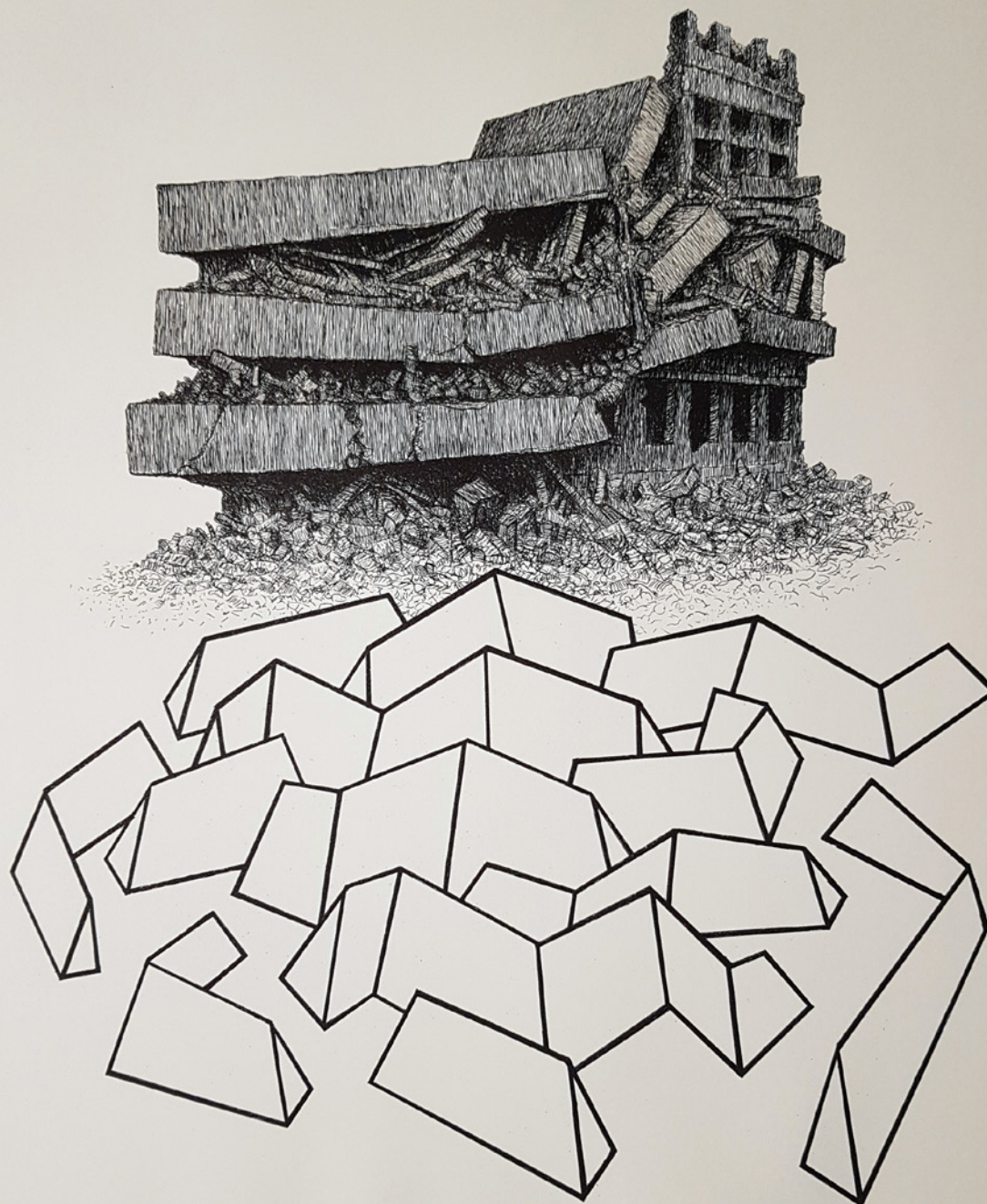
Širi kontekst čovjekovog kretanja u krivom smjeru razrađuju Želimir Fišić i Edvin Dragičević uzimajući kao primarni motiv ljudskom rukom izgrađene industrijske i stambene konstrukcije koje postaju metafora fizičkog i duhovnog propadanja. Linijskim crtežom Želimir Fišić oblikuje masivne čelične konstrukcije dehumaniziranih napuštenih prostora pri čemu slučajni prolaznici, povremeno i u liku autoportreta, djeluju kao da su nalijepljeni u kompoziciju tj. kao da tu ne pripadaju. Destrukcija interpretirana u radu *Točka nestajanja* Želimira Fišića, svoj nastavak dobiva u interpretaciji **Edvina Dragičevića** koji distopijskom nadzemlju pronalazi antipod – utopijsko podzemlje. Nakon što u potpunosti razorimo sve na površini Zemlje, svoje utočište i jedini spas pronaći ćemo ispod zemlje. I dok autor devastiranu građevinu prikazuje krajnje detaljno nizanjem tankih linija, podzemlje u radu *Subterraneus* utjelovljuje u nizu pročišćenih, jasnih i krajnje jednostavnih geometrijskih formi. Zadržavajući se u području urbanih struktura, **Damir Facan-Grdiša** u radu *Grad* oblikuje konglomeraciju nebodera koji niču jedan iz drugog u potpunosti ispunjavajući površinu papira, dok su ljudi uprizoreni siluetnim krajnje stiliziranim likovima smještenim u prozorske otvore. Tema grada postaje izrazito aktualna u vrijeme pandemije kada nam vlastiti dom pruža utočište i sigurnost, ali već u idućem trenutku i opasnost, posebice nakon razornog potresa u kojem su mnogi ostali bez krova nad glavom. Pogledom kroz prozor u doba pandemije bavi se i **Vesna Opavsky** u radu *Out There 1*. I dok je Ivan Milenković kritizirao suvremenu tehnologiju oblikovanjem slike u jednom od najtradicionalnijih medija, Vesna Opavsky slavi prirodu interpretirajući je u suvremenom mediju – digitalnoj grafici. Odabir medija nimalo ne umanjuje snagu i

13
Želimir Fišić
Vanishing Point;
kombinirana tehnika
na platnu,
100x75cm,
2019.

ljepotu prirode već je dodatno potencira utjelovljujući odnos svjetlosti i sjene dok se sunce probija kroz gustu krošnju do najnižih grana i listova.

Tema pandemije kao svježeg proživljenog iskustva bila je nit poveznica odnosno referenca na distopijsku viziju budućnosti i u radu **Nenada S. Lazića**. Autor je zabilježio spomen na pandemiju kroz upečatljiv i vizualno jasan plakat. Rukavice i maska kao neizostavni rekviziti smješteni su na crvenu podlogu koja je simbol upozorenja, a naslov *The World on Pause* upotpunjen je znakom korone koji u glazbi označava produljenje trajanja nekog tona, akorda ili stanke. Koliko smo zapravo nemoćni iako smo pokorili cijeli svijet tumači i skulptura autorice **Martine Kamenečki** koja u formi biste utjelovljuje ratnika po imenu *Covid*. Krajnje simplificiran s glatko oblikovanim ploham oštih bridova ratnik odaje dojam hladnoće, distanciranosti i ozbiljnosti. Kao reakcija na čovjekovo djelovanje, Covid je imun na sve naše pokušaje te nastoji sagledati situaciju iz realne perspektive.

14
Edvin Dragičević
 Subterraneus I;
 bakropis papir,
 700x500mm,
 ploča 400x304mm,
 2019.

Konzumeristički kapitalizam – “imaginarij potrošačke želje”¹

Konzumerizam kao temeljna paradigma kapitalizma te valorizacija svih vrijednosti isključivo kroz pojam robe i zgrtanje materijalnih dobara rezultirali su brojnim negativnim posljedicama što je navelo mnoge autore da aktualno vrijeme percipiraju kao distopiju. Video rad *T.I.C. – Trash Ignorance Consumerism* autorice **Larise Šmitran** kombinacijom trash estetike, površnog dizajna i animacije te agresivnih boja u potpunosti odgovara banalnosti i “vrijednostima” koje su danas na cijeni. Upotreba dokumentarnih kadrova s interneta svojevrsni je reality check koji nam je svima nužno potreban, dok se odabir ženskog glavnog lika nametnuo sam po sebi s obzirom na naglašenu objektivizaciju ženskog roda u 21. stoljeću. Satiričan video autorice u potpunosti razlaže licemjerje današnjeg svijeta. **Gordan Kreković** i **Antonio Pošćić** u audiovizualnom radu *Click Click Sale* ukazuju na drugačiju mogućnost percepcije marketinga osim kao sastavnog dijela konzumerističkog svijeta. Ovaj inovativan pristup rezultirao je radom koji intrigira.

Zvukovi su isprva zvonki i privlačni, dok kontinuirani pozadinski ton nakon dužeg vremena stvara nelagodu što možemo usporediti s emocijama

¹Hajrudin Hromadžić – *Konzumeristički kapitalizam: epoha produkcije imaginarija potrošačke želje*, izvor: hrcak.srce.hr, preuzeto sa: Filozofski fakultet u Rijeci, Odsjek za kulturalne studije, Rijeka, Hrvatska

15
Damir
Faćan-Grdiša
Grad;
akvarel na papiru,
150x100cm,
2020.

koje u nama izaziva prevelika količina informacija: čak ako nam se neki proizvod ili reklama u početku doima odličnim, ukoliko se prečesto i kontinuirano ponavlja dolazi do zasićenja i iritacije. S druge strane, u audiovizualnom radu ostvaren je kontinuirani upliv novih zvukova što pridonosi dinamici i dokidanju predviđanja daljnjeg razvoja rada.

Marina Đira također ostaje u polju distopijske vizije kapitalističkog društva zamišljajući i interpretirajući djelovanje fiktivne multinacionalne kompanije iz budućnosti koja drži monopol nad svim važnim svjetskim resursima. Koliko daleko ide prodaja magle govori rad *Zatvoreno more* koji je osmišljen kao najprodavaniji artikl imaginarne kompanije, a nudi doživljaj mora u vlastitoj kupaonici ironično interpretiran kroz motiv gumene žute patkice – simbol kolektivnog pamćenja iz djetinjstva koji vežemo uz kupanje u kadi. Širina i prostranost mora predočena je formom triptiha, dok pozadina kupaonskih pločica zajedno s motivom patkice odaje proizvod. Kako danas kupujemo sve – prijateljstva, ljubav, odanost, moć, poziciju, rodbinu pa i vlastitu djecu, nije tako nerealno za očekivati da ćemo uskoro kupovati doživljaje koje nismo osobno proživjeli niti su dio našeg iskustva i memorije.

Iako u mediju akrila na platnu, rad **Zvonimira Haramije** izuzetno podsjeća na formu propagandnog plakata koji sadrži snažnu kritiku cjelokupnog društva što potvrđuje i sam naziv rada *The End of Humanity*. Elegantna ženska figura s licem vruga simbol je prodaje primamljive priče o prosperitetu na koju nasjedaju radnici koji potom bivaju izrabljivani prekovremenim radom i premalim plaćama. Spajanjem tekovina povijesti i suvremenog svijeta Haramija

16
Vesna Opavsky
Out There 1;
digitalni tisak na papiru,
105x92cm,
2020.

oblikuje aktualni likovni komentar. Lik u prvom planu predstavlja uplašenog i zabrinutog običnog čovjeka – radnika koji predstavlja svakoga od nas, dok nas natpis preuzet s jednog ruskog propagandnog postera navodi da se zapitamo – a gdje je nestao čovjek? Isto pitanje postavlja i **Hrvoje Zuančić** u iznimno snažnom radu punom emocija i simbolike pod nazivom *K plus pozitivan 1938*. Dviju plakata čine analogne fotografije snimljene 1938. godine na koje je autor naknadno digitalno intervenirao. Umjetnikov nono Toma glavni je protagonist rada kao nositelj duhovnih vrijednosti ljubavi, poštovanja, razumijevanja, tolerancije prema drugome i tolerancije prema različitim odnosno vrijednosti koje su danas gotovo iščezle, a zamijenilo ih je, kako sâm autor kaže, vrijeme stigmatizacije, otuđenosti, sebičnosti, uniformiranosti, zatvorenosti, ksenofobije, kolektivne panike i histerije. Generacijska usporedba dvaju potpuno drugačijih vremena ukazuje koliko smo stagnerali kao ljudi, posebice u području humanosti i empatije. Okolnosti, mogućnosti, vrijednosti, postupci i percepcija čovjeka koji je preživio siromaštvo, rat i španjolsku gripu, a budućim generacijama prenio hrabrost, brižnost, poštovanje i ljubav navodi nas na pitanje što će današnje generacije, od kojih su mnoge rođene sa zlatnom žlicom u ustima, te u potpunosti nesvjesne iskrivljenih vrijednosti koje smo prihvatili kao prioritete, prenijeti budućim generacijama.

THE WORLD ON PAUSE!

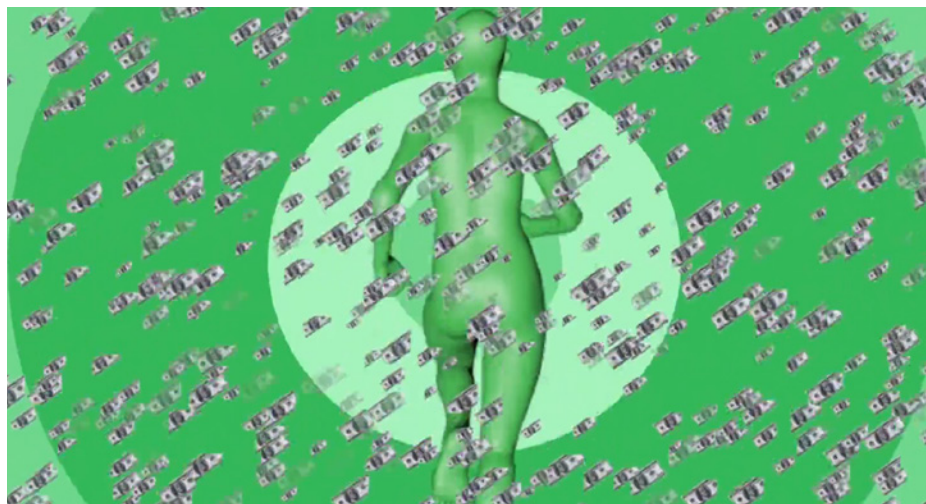

17
Nenad S. Lazić
 The World on Pause;
 plakat,
 100x70cm,
 2020.

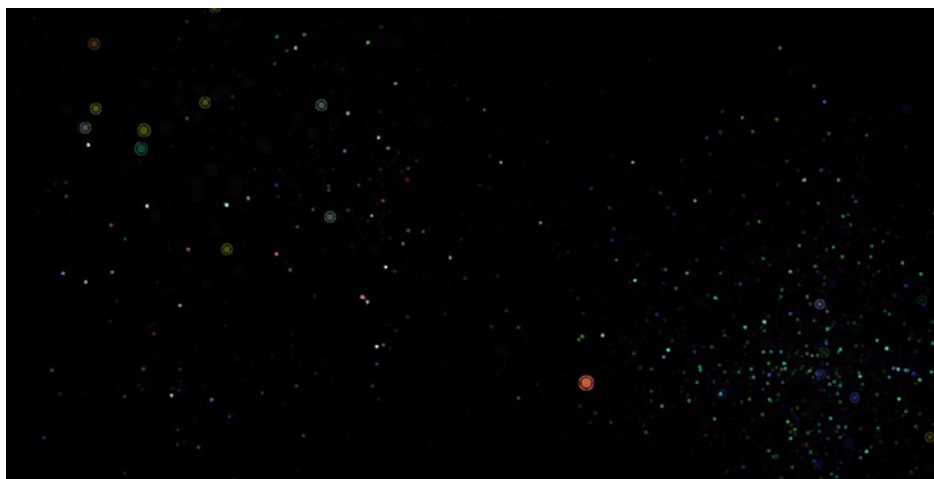
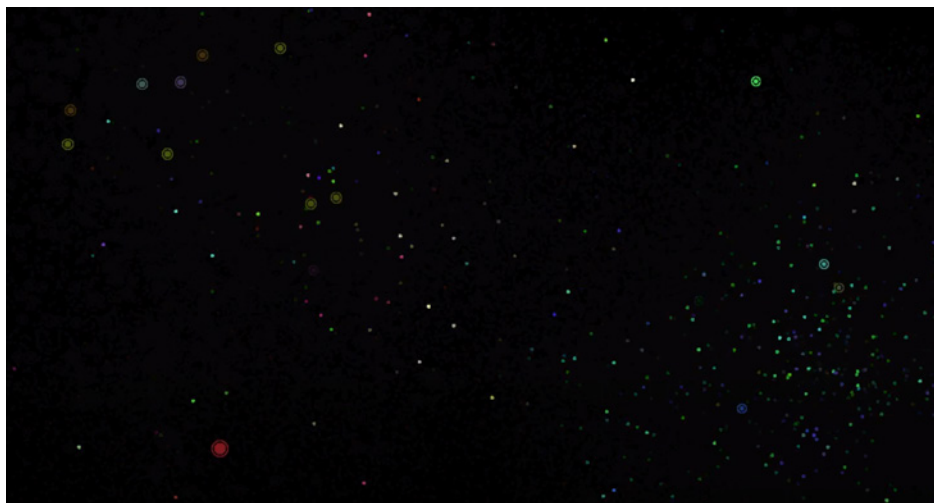

18
Martina
Kamenečki
Covid;
gips,
65x40x30cm,
2020.

TRASH

19
Larisa Šmitran
 T.I.C. – Trash
 Ignorance
 Consumerism;
 eksperimentalni film,
 3 min,
 2019.
<https://vimeo.com/376604642>

20

**Gordan Kreković
i Antonio Pošćić**

Click Click Sale;

audiovizualni rad,

3 min,

2016.

<http://tiny.cc/ClickClickSale>

21
Marina Đira
Zatvoreno more;
akril na platnu (triptih),
60x20cm,
2020.

Utopija vs. distopija

Sandra Radić-Parać umjetnica je čiji rad krasi autentičan izraz u djelima naglašenog intimizma u kojima kroz motiv portreta i često autoportreta razrađuje paletu emocija ljudskog bića. Suprotnosti svijeta u kojem živimo Sandra Radić-Parać interpretirala je u formi diptiha kroz krajnosti koje se dotiču – utopiju i distopiju. U slikama za model autorica uzima vlastitog sina dajući time posve intimnu i osobnu notu radovima. Utopiju prikazuje kroz rast i sazrijevanje mladog ljudskog života ukazujući pritom na iskonsku povezanost čovjeka i prirode. Prekrasno prikazana saživljenost i isprepletenost kroz rast srca i rast stabla emanira pulsirajuću energiju života. S druge strane, distopija je prikazana zatvaranjem u samog sebe i korištenjem prirode samo za vlastitu korist. Ona ukazuje na egocentričnost društva pri čemu vođeni ambicijom ne biramo sredstva kojima ćemo doći do cilja. Toliko smo okrenuti sebi i svojim potrebama da ne vidimo širu sliku, te ćemo radi pohlepe i profita uništiti sve pa i sami sebe. **Josip Mijić** kroz vizualno jasan, sugestivan i vrlo dojmljiv rad pun simbolike s osnovnim vizualnim sredstvima i tek jednim razlikovnim elementom interpretira problem prihvatanja drugačijeg. Autor ukazuje na problem vjerske i etničke isključivosti koja je u posljednje vrijeme postala snažan politički alat manipulacije ljudima u cilju ostvarivanja vlastite pobjede i dolaska na poziciju moći. Narod je toliko duhovno osiromašen i lišen bilo kakve empatije da se u XXI. stoljeću i dalje borimo s problemima prihvatanja drugačijeg što opetovano potvrđuju migrantske krize i rasistički

22
Zvonimir
Haramija Hans
 The End of
 Humanity;
 akril na platnu,
 120x100cm,
 2020.

23
Hrvoje Zuanić
 K plus pozitivan 1938;
 digitalna intervencija na
 analognoj fotografiji
 (diptih),
 70x50cm,
 2020.

24
Sandra Radić
Parac
Utopija-distopija;
kombinirana tehnika
na drvu (diptih),
39,5x39,5cm,
34,5x41,5cm,
2020.

25
Josip Mijić
Utopija_distopija;
digitalni print (diptih),
50x50cm,
2020.

26
Silvia Golja
World Within;
kombinirana tehnika
na platnu (diptih),
50x60x3,5cm,
2020.

27
Tomislav Zovko
Transgressus-30;
akrilik i silikon na platnu,
80x130cm,
2019.

28
Arienn Újházi
Ciklusi Geje;
objekt, 6x6cm + digitalna
fotografija,
6x6cm,
2018.

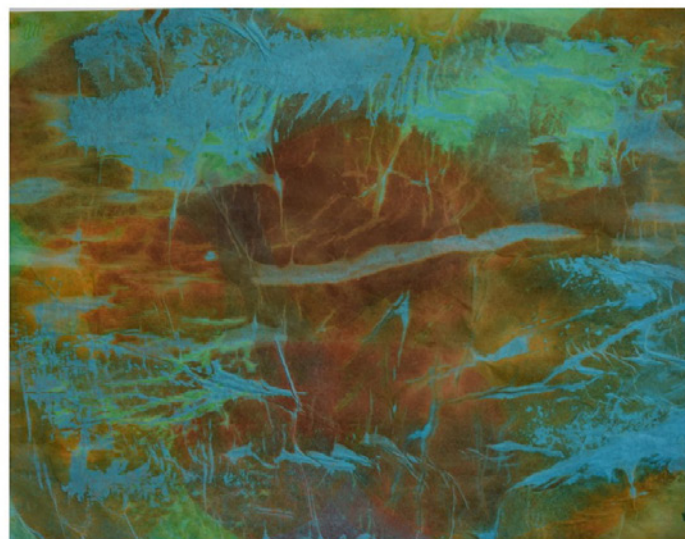

29
Nataša Vuković
RAW;
ulje na platnu,
200X250cm,
2020.

neredi. Josip Mijić snažnom vizualnom porukom nudi dvije opcije: društvo u kojem je različitost snaga ili društvo u kojem je drugačijost prijatna i opasnost.

U kontekstu suprotstavljanja utopije i distopije Silvia Golja i Tomislav Zovko oblikuju djela unutar vizija vlastite psihičke nutrine. Istraživanjem i eksperimentiranjem unutar polja slike **Silvia Golja** otkriva nove mogućnosti izričaja pojedinih likovnih elemenata oblikujući pritom viziju “svijeta u svijetu”, dok **Tomislav Zovko** duhovne pejzaže gradi na suprotnostima likovnog, sadržajnog i značenjskog. Nalazimo li se u distopiji, limbu ili utopiji i hoćemo li prijeći na drugu stranu (ovisno o poziciji s koje krećemo) ovisi isključivo o nama.

Napuštajući područje slike i zalazeći u prostor objekta **Arienn Újházi** interpretira utopiju kroz minijaturnu staklenu posudu s klicama pšenice utopljenih u formalinu. Objekt je metafora života i vječnosti klice, te kao organski materijal predstavlja simbol prirodne mogućnosti rasta i razvoja. Distopija je utjelovljena u prozirnoj kapsuli sa sušenim sjemenkama pšenice kao simbolom konzumerizma koji dovodi do zagađenja ljudske sredine. Motiv kapsule također budi asocijacije na niz nezdravih dodataka prehrani kojima nas bombardiraju stalno ukazujući kako nismo dovoljno dobri pa nas tako potiču na konzumaciju pripravaka za dodatnu energiju, koncentraciju, bolje pamćenje itd.

30
Mirjana Marsenić
Vujović

Ogledala u vodi;
kombinirana tehnika
na papiru (triptih),
21x30cm,
2019.

Priroda kao sigurno utočište

Neovisno o temi ove izložbe, umjetnici su oduvijek interpretirali prirodu, u njoj tražili utočište i crpili inspiraciju. Mnogi autori, svjesni sustavnog uništavanja, kontinuirano ukazuju na problem bilo pozivajući na angažman ili pak poentirajući nemjerljivu snagu, ljepotu i potrebu prirode za opstojanje života. Ovogodišnja pandemija još je više ukazala na iskonsku vezu između čovjeka i prirode, te u vremenu kada smo praktički živjeli u izolaciji vlastitog doma, jedini bijeg i pronalazak duševnog mira pružala je upravo priroda. Tračak nade potaknut oporavkom prirode za vrijeme čovjekove izolacije dao je misliti da će možda pojedinac izabrati slobodu i zdravlje poučen tragičnim iskustvom, no **Nataša Vuković** ukazuje da je to ipak bio samo trenutak i da se svijet već počeo vraćati u “normalu” koja nikada nije ni trebala biti percipirana kao normalnost. Njezin rad **RAW** u formatu GIF-a namjerno zrcali obje strane tj. obje mogućnosti odabira djelovanja: RAW kao bogatstvo prirode izraženo raznolikim teksturama i strukturama intenzivnog zelenila, ali i WAR ako ga čitamo zrcalno. Slaveći ljepotu prirode **Mirjana Marsenić Vujović** kroz triptih *Ogledala u vodi* poziva na introspekciju. Teksture koje se slojevito preklapaju i prožimaju žive integrirano i skladno na površini papira te ukazuju da neminovnost prirode koju sustavno uništavamo. Potpunu saživljenost s prirodom izražava rad *Tlo* izveden u tehnici enkaustike autorice **Ane Đapović**. Tlo ima duboko simboličko značenje - ono upija i taloži našu prošlost – izgubljene bitke, živote, prirodne

31
Ana Đapović
 Tlo;
 enkaustika,
 65x45cm,
 2018.

i ekološke katastrofe, ali ujedno predstavlja i izvor života. Odabir tumačenja prirode u prirodnom materijalu svojevrsni je bijeg od stvarnosti urbanog okruženja u idilični pejzaž. Još jedan poziv na osvještavanje negativnog djelovanja čovjeka utkan je u rad *Borba s prirodom* autorice **Katarine Pucko**. Polazeći od pitanja je li nam bitnije “imati” ili “biti” autorica dijelom sama daje odgovor predstavljajući kroz objekt zahrđale željezne kutije ono što čovjek čini prirodi, dok mahovina koja se širi površinom simbolizira čovjeka kao nametnika prirode. Nikako da shvatimo kako priroda može opstati bez nas, ali mi doista ne možemo živjeti bez prirode. I dok kontrast hladnog i grubog metala i meke mahovine označava odnos čovjeka spram prirode, kontrast forme, boje i upotrijebljenih tehnika u radu *Dio mene* **Manuele Drk** u mediju grafike također interpretira čovjekov utjecaj na prirodu. Niz tankih pravilno organiziranih vertikalnih linija u zelenoj boji interpretacija je prirode koja se razvija po vlastitim zakonima. Istovremeno, dominantan i ekspresivan potez crne boje debljim kistom koji prekriva i djelomice poništava zelene vertikale odražava čovjekovu dominaciju nad prirodom.

32
Katarina Pucko
 Borba s prirodom;
 željezo i mahovina,
 16x12x12cm,
 2020.

Keramička skulptura *Subsound* **Sandre Ban** budi reminiscenciju na arhetske forme koje istovremeno podsjećaju na fosile čudnovatih organizama, ali i tajne bića morskih dubina. Snažna povezanost autorice s prirodom izražena je prvenstveno kroz osjećanje same forme obogaćene nevjerojatnim bojama koje nas ponovno vode u neistraženi svijet najudaljenijih zakutka prirode. U te skrivene predjele zavukla se i **Nataša Pavlov** za potrebe snimanja video rada *Island Way* u kojem snimka iz ptičje perspektive ukazuje koliko je čovjek malen i beznačajan spram prirode. Ženski lik u crvenoj haljini kroz gestu buđenja uspostavlja kontakt s okolnom prirodom koja na prvi pogled djeluje zastrašujuće zbog oštrote svojih bridova, no stijene ne ozljeđuju već pružaju sigurno utočište popraćeno zvukovima ptica i mora. Autorica ne intervenira u prirodni prostor već upija njezine blagodati crpeći inspiraciju na samom izvoru. Po istom principu **Iva Sabolić** oblikuje prostornu instalaciju *Priroda grafike* sastavljenu od niza otisaka na tkanini s pratećim zvukom svakodnevnih šumova iz prirode. Autorica grafičke radove postavlja u prirodni okoliš u kojem trake lebde na vjetru ili obavijaju stablo stvarajući mjesto samog postojanja. Zadržavajući se u području grafike **Dajana Radoš** oblikuje vlastite vizije intimnih krajolika. Autorica izlazi iz područja klasične grafike te crta keramičkom formom i vlastitim dlanom čime daje osobni pečat svakom radu slaveći pritom snagu prirode utjelovljenu u apstraktnim kompozicijama reduciranih elemenata iz prirode.

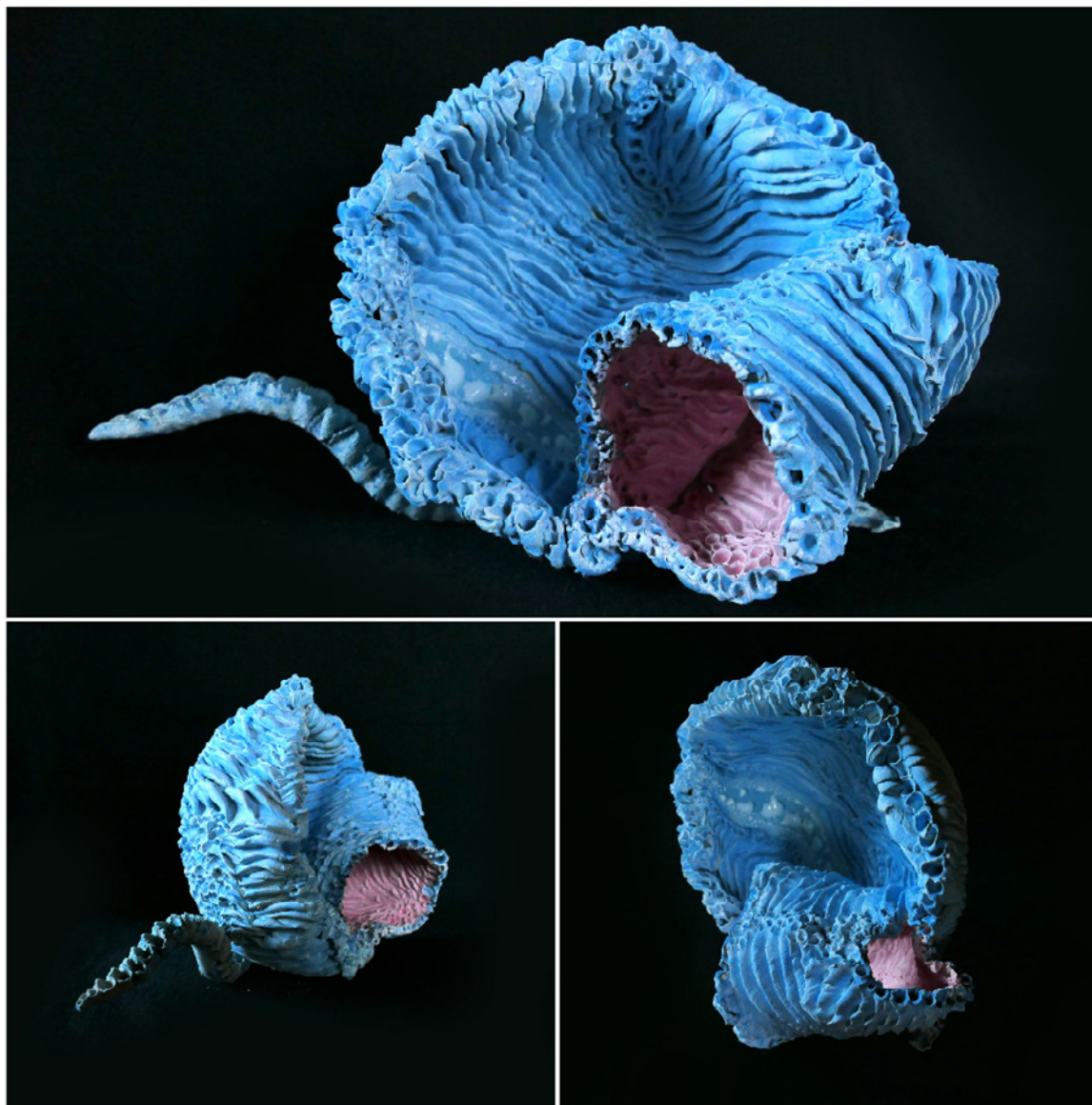

33
Manuela Drk
 Dio mene;
 duboki tisak - bakropis,
 reservage, akvatinta,
 100x70cm,
 2016.

Morana Varović Čekolj pak koristi inspirativne elemente iz okoline za oblikovanje vlastite prirode u radu *Urbani pejzaž*. Autorica eliminira sve detalje koji čine skup elemenata jednog gradskog prostora i oblikuje dojam baziran na zvuku, svjetlu, vibraciji i ritmu, te tu istu senzaciju bilježi likovnim elementima plohe, mrlje i boje što u konačnici rezultira novom prirodom. Ništa nije poništeno ili izgubljeno već je transformirano u vizualni prikaz unutarnjeg doživljaja grada koji nas kompozicijski uvlači u središte zbivanja gdje se dubinski i svjetlosno otvara novi prostor.

Vanda Jurković svoju novu prirodu oblikuje na drugačijim temeljima. Ovaj put je riječ o pejzažu zamišljene Dalmacije koja je zbog zabrane kretanja poprimila karakter idiličnog i nedostižnog mjesta. U danas doista rijetkoj tehnici mozaika autorica nizanjem fragmenata stakla različitih oblika i raznih boja oblikuje dinamičnu površinu jedinstvenog pejzaža koji svakom promatraču ovisno o percepciji i dojmu može ponuditi neku drugu zemlju/mjesto/pejzaž kojeg nema tj. koji predstavlja idilu i bijeg od svakodnevnice. Primjenjujući princip preuzimanja elemenata iz prirode **Zoran**

Stoilov gradi kompoziciju koja svojom mirnoćom i uravnoteženošću priziva neka prošla vremena. Autor koristi pronađene materijale poput drva, metala i kamena koje potom inkorporira u rad, te nastavlja njihovo prirodno kretanje kroz forme u tehnici ulja na platnu. Apstraktni izričaj s povremenim sugestivnim formama ostavlja slobodu promatraču da osvijesti vlastiti odnos prema prirodi.

34
Sandra Ban
Subsound;
keramička skulptura,
27x15x14cm,
2019.

Refleksije i razmišljanja o životu, odlukama i pravcu u kojem idemo te jesmo li išta naučili i može li se čovjek mijenjati **Antonia Maričević** obrađuje u triptihu kolaža unutar kojih vizualno i značenjski apstrahira odnos čovjeka prema prirodi, ali i odnos čovjeka spram čovjeka. U mnogim interpretacijama prirode flora i fauna su percipirane kao cjelina, no **Ivana Mrčela** se u svom radu direktno referira na patnju i žrtvovanje životinja u čovjekove svrhe. Rad *It is time tu set them free* prostorna je instalacija od sedam ružičastih zečeva koji simboliziraju sve životinje u zatočeništvu na kojima se vrše testiranja. Prikaz zečeva u različitim etapama skoka direktan je poziv na njihovu slobodu.

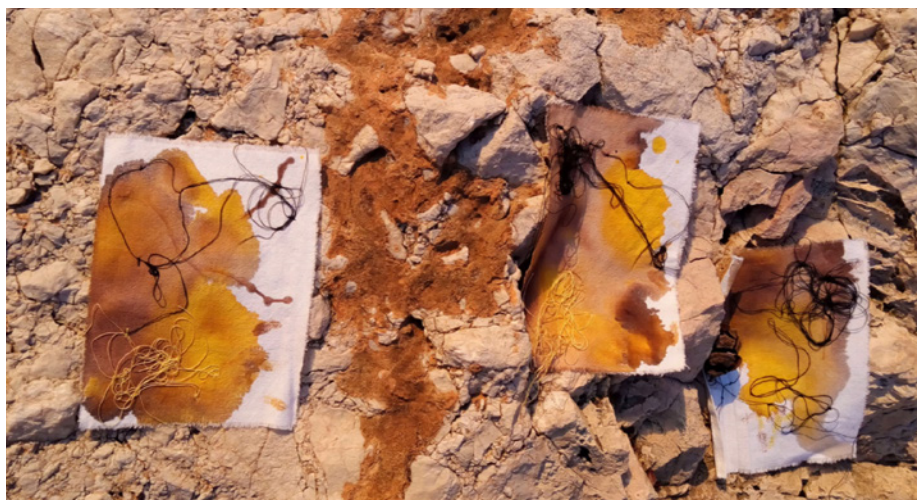
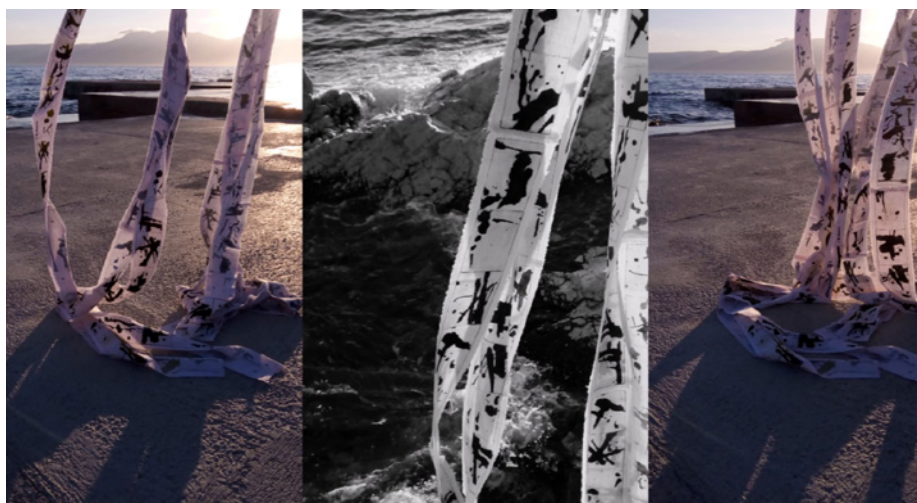
Pregled radova koji se referiraju na prirodu završavamo posve idiličnim prikazom jednog utopijskog svijeta u kojem je priroda središte našeg života. *Sretno drvo, između mašte i zbilje, studija 2* rad je **Edit Glavurčić** u kojem je stablo predstavljeno kao živi organizam, simbol vitalnosti i obnavljanja životne energije. U središtu kompozicije autorica oblikuje stablo s razvedenom krošnjom ispunjenom živim svijetom. Drvo je toliko posebno da svojim intenzitetom nevjerojatno plave boje preplavljuje svoju okolinu uključujući i bicikl kao jedini element ljudske prisutnosti. Bicikl predstavlja čovjekov bijeg iz stresne i užurbane svakodnevnice, a povratak prirodi ujedno označava i povratak samome sebi.

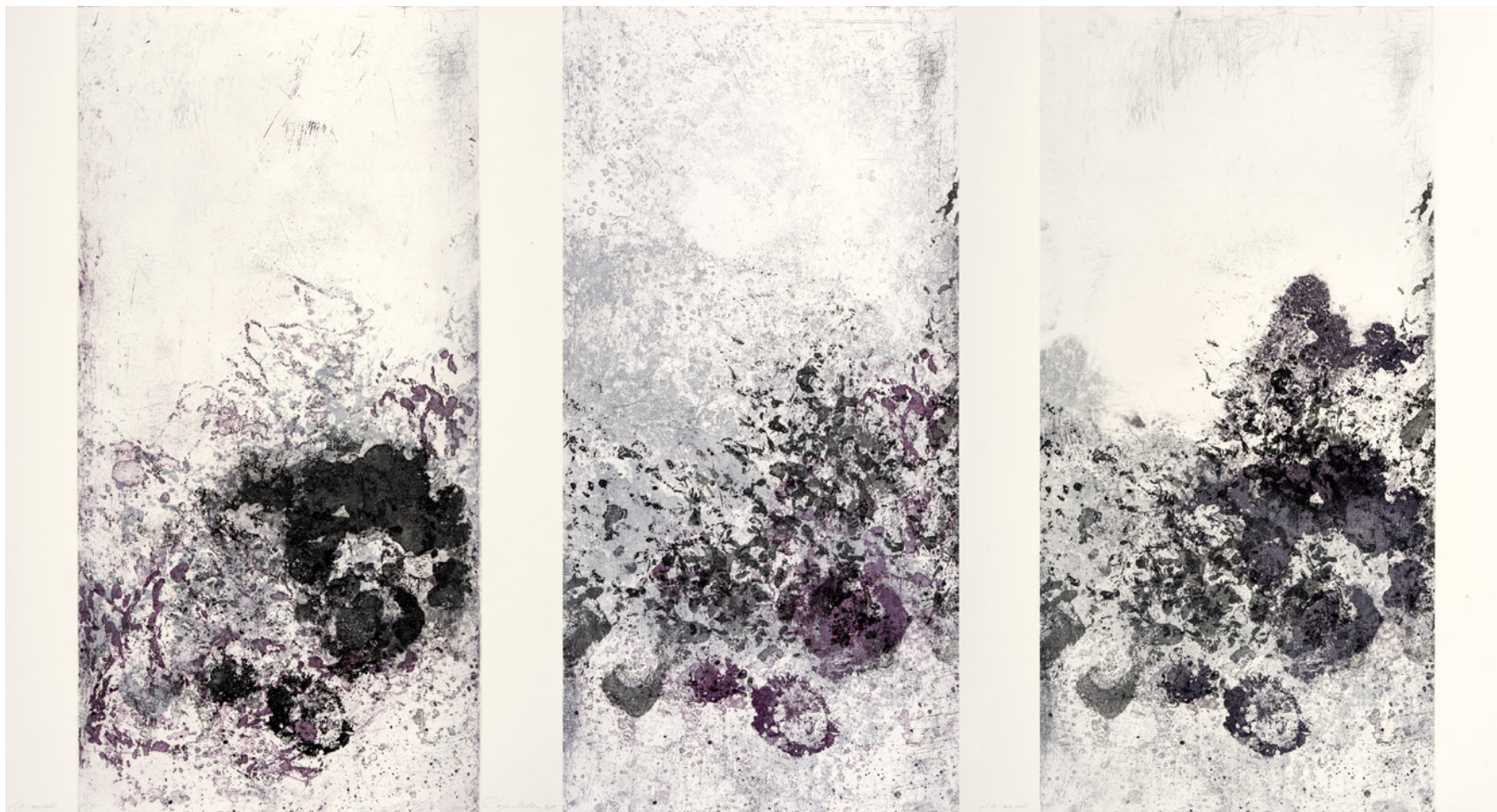
35
Nataša Pavlov
 Island way;
 video rad,
 39 sec,
 2019.

Osobna viđenja stvarnosti

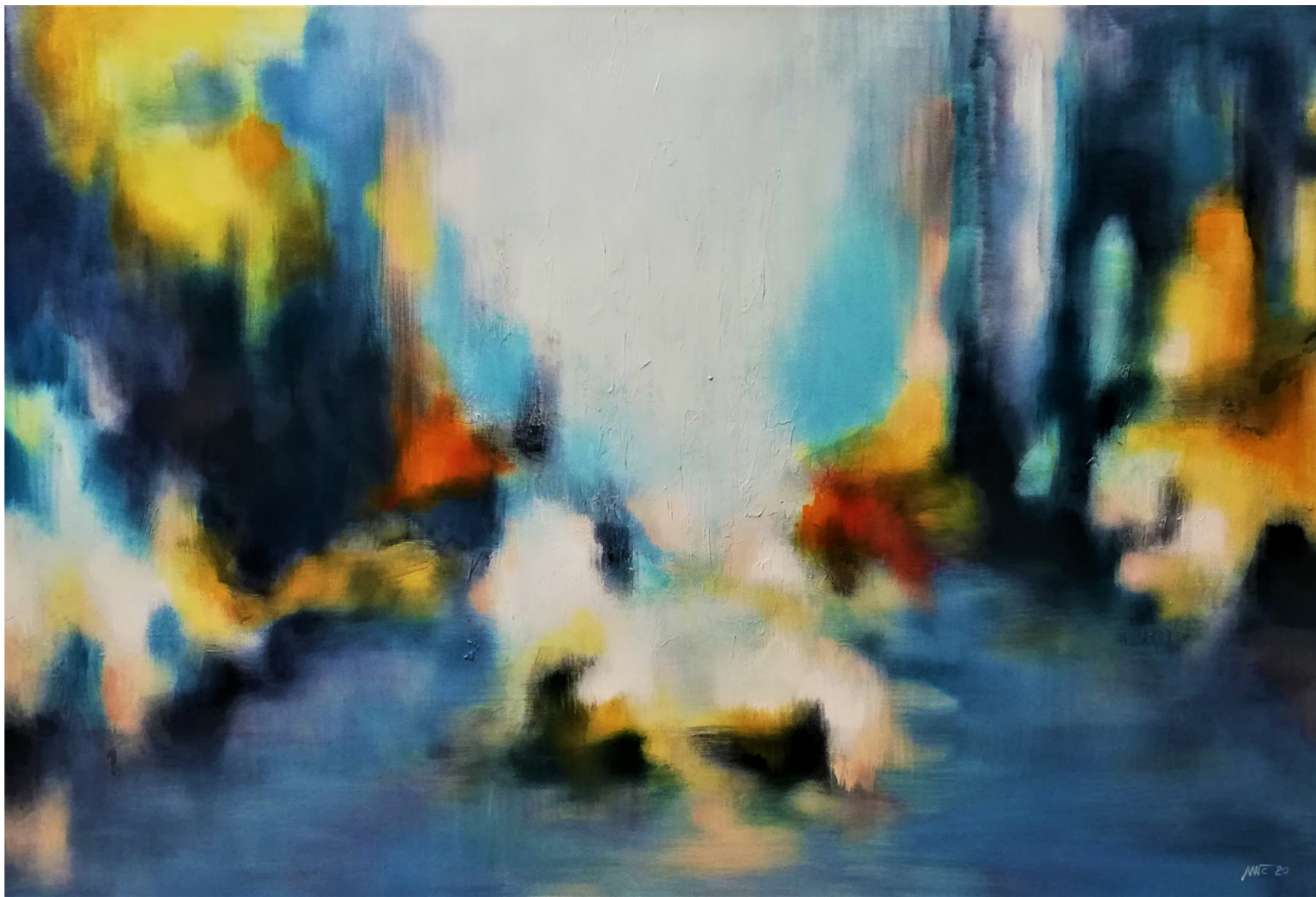
Kontinuirano ispreplićući nedavno proživljenu distopijsku stvarnost svjetske pandemije i razmišljanje o mogućoj distopiji ili utopiji našeg svijeta umjetnici su ponudili širok dijapazon viđenja stvarnosti referirajući se prvenstveno na vlastite doživljaje i percepcije aktualnog stanja i vremena te nudeći vizije potencijalne budućnosti. Svakodnevne promjene uobičajenih situacija u izolaciji **Mihael Bađun** interpretirao je kroz bilježenje zamijećene promjene u ponašanju mlađeg brata. Prikazao ga je u opuštеноj pozi kako sjedi za blagovaonskim stolom čekajući obiteljski ručak kako bi istaknuo bratovu novu naviku postavljanja niza pitanja kojim si je nastojao objasniti vlastite psihičke procese. **Klara Dujmović** bilježila je svakodnevne promjene putem dnevnika fotografija hrpe odjeće koju je premještala po stanu ovisno o obavljanju određene aktivnosti što je situacija s kojom se svatko od nas može vrlo lako poistovjetiti. Upravo takve bilješke dokaz su koliko se fokus promijenio tijekom izolacije kada je prijem informacija izvana bio sužen i orijentiran na nove životne okolnosti, a koncentracija se premjestila na zbivanja u domu koji je praktički postao naš jedini prostor obitavanja u narednih nekoliko mjeseci.

36
Iva Sabolić
 Priroda grafike;
 ambijentalni zvučni zapis
 prostorne instalacije,
 2,24min,
 2016.

37
Dajana Radoš
TRIPTIH - Trag I,
Trag II, Trag III;
rezervaš, akvatinta,
190x100cm,
2019.

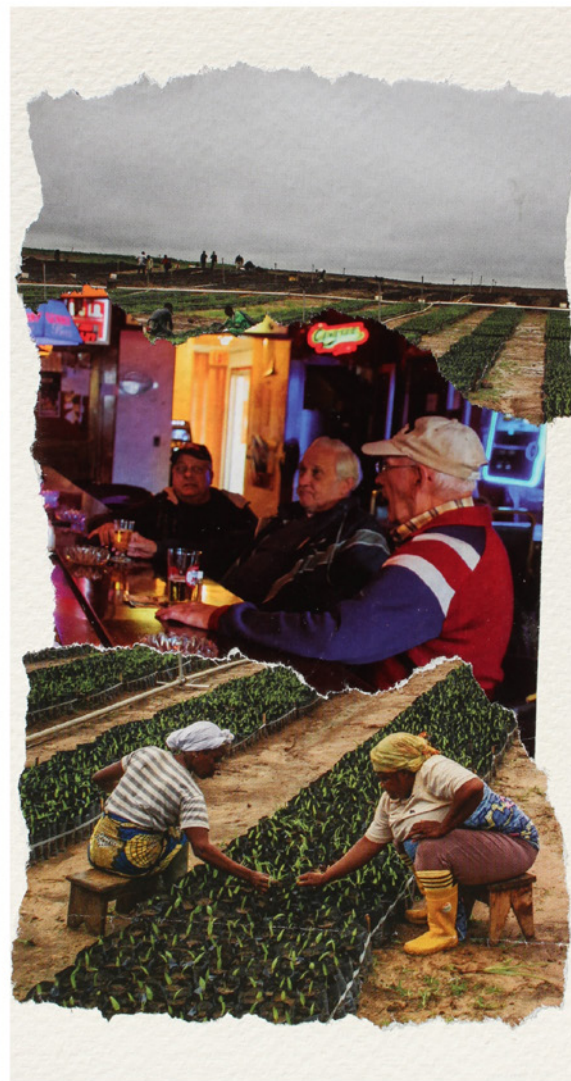
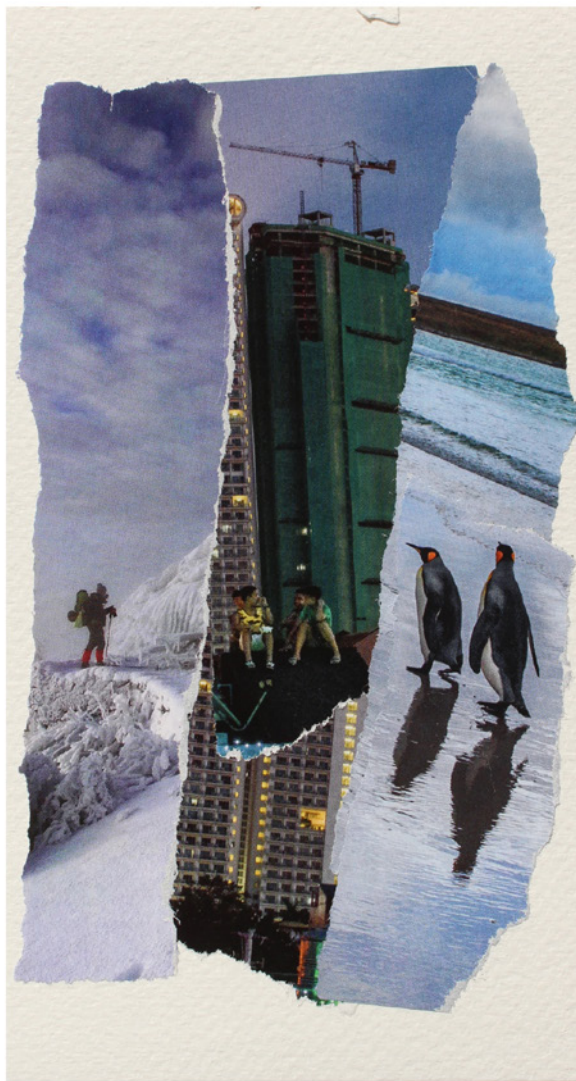
38
Morana
Varović Čekolj
Urbani pejzaž 1;
akril i akrilna pasta
na platnu,
100x150cm,
2020.

39
Vanda Jurković
1182;
mozaik, staklo,
20,5x35cm,
2020.

40
Zoran Stoilov
Sjećanje;
kombinirana tehnika,
70x70cm,
2018.

41
Antonia Maričević
 Biraj_Razgovor
 _Stvarnost;
 kolaž na papiru,
 13,5x21cm,
 2020.

42

Ivana Mrčela

**IT IS TIME TO SET
THEM FREE;**

prostorna instalacija,
mdf ploča, akril, tuš,
200x500cm,
2020.

Mirela Blažević je temu utopije i distopije transformirala u osobno viđenje jedne stvarnosti s akcentom na sadašnje vrijeme. Kroz tehniku akvarela prikazala je krhko žensko tijelo u vojnoj jakni na tamnoplavoj pozadini u četiri prizora. Različite poze tijela odraz su različitih stanja i emocija u određenom trenutku unutar okruženja u kojem se autorica nalazi. Također distancirajući se od vizija budućnosti **Maja Pajtak** interpretira prodiranje u unutrašnje sfere vizualnosti i kontemplacije koje pozicionira kao opoziciju utopiji i distopiji. Unutarnji svijet umjetnica izražava narančastom bojom u formi polja određene energetske vrijednosti. Boja nije jednolično nanescena, već se tonovi izmjenjuju i pulsiraju u svojim nijansama dok jedan dio površine ostaje neprekriven. U tom dijelu počinju ili završavaju potezi boje ostavljajući simbolički ulaz u vlastitu nutrinu.

Karla Čurčinski u radu *Usamljenost* interpretira vlastiti osjećaj osamljenosti koji ju je pratio tijekom boravka u drugoj zemlji. Paralelu osjećaja usamljenosti autorica podvlači s jedinstvenim povijesnim događajem leta u svemir 1969. godine kada je jedan od astronauta ostao bez radioveze sa Zemljom i svojim kolegama na punih 48 minuta što ga je vjerojatno učinilo najusamljenijim čovjekom od početka čovječanstva. Karla Čurčinski oblikuje pojednostavljen simbolički prikaz planeta i svemira dok upotreba raznolikih gradivnih elemenata poput kolaža, ugljena, krede, tuša i akrila ilustrira slojevitost i kompleksnost razmišljanja. Ostaje ključno pitanje: bi li nas trenutak najveće usamljenosti i jedinstvene percepcije pogleda na Zemlju iz svemira napokon probudio? Prostor beskrajnog svemira podloga je i u radu **Laure Martinović** prilikom interpretacije osjećaja koji

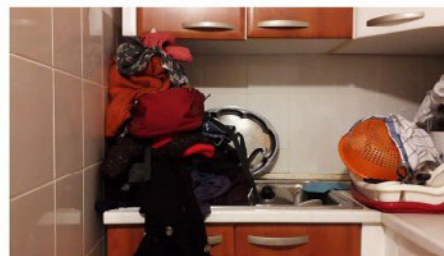
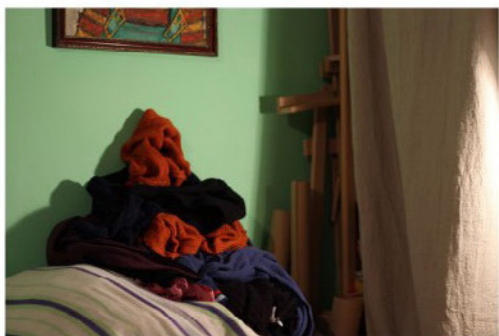
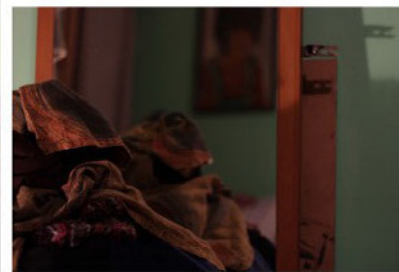
43
Edit Glavurtić
SRETNO DRVO,
između mašte i zbilje
studija 3;
ulje na kaširanom kartonu,
50x40cm,
2019.

su došli u prvi plan tijekom izolacije. Kroz zvučnu animaciju autorica je prikazala pojedince koji prožeti strahom žive vlastitu osamljenost. Čovjek postaje otok za sebe pa je svaki lik prikazan na vlastitom planetu kako se vrti u krug fokusiran isključivo na sebe i svoje misli. Svemir isto tako predstavlja poticaj za vlastito distanciranje od uobičajene svakodnevnice u radu **Maje Pejčinović**. Autorica se fokusirala na oblikovanje beskrajnog, fluidnog i stalno promjenjivog svemira čijom percepcijom će promatrač napustiti svijet preokupiranosti svakodnevnim obavezama i problemima, te si dopustiti trenutak ponovnog doticaja sa samim sobom unutar nevjerojatnog spektra boja jedne imaginarne galaksije. Vođena idejom iskrenosti prema sebi, prema drugima pa u konačnici i prema vlastitom stvaranju Maja Pejčinović utopiju pronalazi u procesu stvaranja koji ju vodi u svijet slobode.

Lena Kramarić također svoju utopiju pronalazi u pojmu slobode. U prikazu anonimnog ženskog lika koji leži na boku s kosom koja prekriva lice autorica akcent stavlja na unutarnje stanje i dušu koja slijedi putokaz na putu prema pronalasku same sebe. **Andrej Zbašnik** oblikuje subjektivnu intimnu utopiju kao otkucanje tišine u trenucima spokoja koji su predstavljeni kroz dva anonimna ljudska lika čija bjelina simbolizira čistoću, mudrost i mir, dok raster linija ukazuje na suvremeni umreženi svijet koji ističe paradoks kako smo danas svi međusobno povezani, a pritom nismo s nikime bliski.

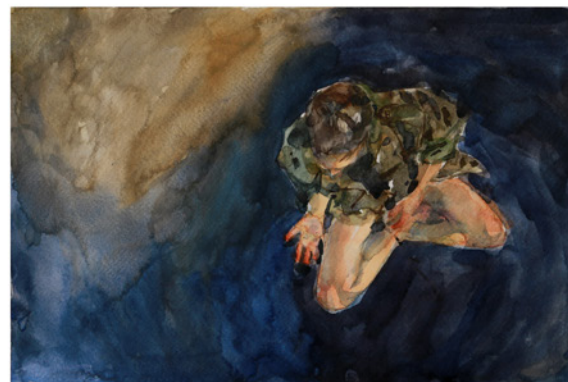
44
Mihael Badun
Prije ručka;
digitalna ilustracija,
2020.

45
Klara Dujmović
 Dan kada sam bila
 u gomili;
 fotografije,
 2020.

Težište na širu sliku ustroja svijeta stavlja **Celestina Vičević** u knjizi umjetnika *SHAKTI* u kojoj se bavi principom stvaranja, rasta, energije, transformacije i pokreta. Iako mijena stalna jest, autorica ukazuje kako je suština nepomična, beskonačna i jedna. Ta beskonačnost izražena je formom kruga, dok se vizure mijenjaju listanjem knjige. Sve je rečeno kroz govor i izmjenu tekstura, transparentnost papira, otisnutih formi i njihovoj međusobnoj korespondenciji i ritmu. Životne teme pretočene u likovni jezik prepuštene su traženju odgovora u svojim međuodnosima, a sa svakim ponovnim listanjem otvaraju se novi odgovori ovisno o trenutnom raspoloženju, prisutnim emocijama i aktualnom pitanju.

Zdravka Radić svoje odgovore pronalazi u procesu stvaranja koje za nju podrazumijeva osamu, strast, utočište i život. Naplavine drveta poslužile su kao ures robusno oblikovanom prstenu koji teksturom kontrira apliciranoj naplavini, a kontrast dodatno ističe posebnost pojedinog elementa. Akvarel *Jutro* **Valentine Šuljić** kroz ekspresiju živih boja utjelovljenih u razlivenim mrljama koje se preklapaju i prožimaju govori o međuovisnosti djelovanja, ali i vječnoj mogućnosti novog početka možda sadržanog upravo u jutru promjene. Također zadržavajući se u polju apstraktne ekspresije Željko Bubalo progovara o neizvjesnosti ljudskog života i vječnoj borbi dobra i zla naglašenoj kroz kontrastiranje crvene i crne boje, no tračak nade koji ide u prilog pobjedi dobra izražen je kroz upliv pastuozno nanešene ružičaste boje. O činjenici da je cijeli svijet koncipiran na polaritetima odnosno suprotnostima govori rad *Et In Arcadia Ego* **Ivane Ožetski**. Kako autorica opisuje, rad čini

46
Mirela Blažević
Distopija;
akvarel na papiru
(kvadriptih),
20x30cm,
2020.

kamen sa zrcalno upisanim natpisom te ogledalo kao vrata za ulazak u svijet s druge strane ogledala. Natpis ukazuje na prisutnost smrti čak i u idealnoj Arkadiji. Autorica smješta objekt u prirodni okoliš te bilježi njegovo propadanje kroz četiri godišnja doba. Višestruka simbolika znatiželjnog promatrača navodi na brojne interpretacije ovisno je li fokus na natpisu u kamenu, njegovom odrazu u ogledalu, zrcaljenju okolne prirode ili pak razmišljanju o svijetu s druge strane ogledala. Kojim god putem krenuli, priroda ima sposobnost i mogućnost ciklične obnove, no pitanje je koliko je čovjek poremetio ravnotežu u Arkadiji i hoće li prevladati Podzemlje ukoliko se ne osvijestimo na vrijeme? O sudbi i mogućnostima slatkog života, ali i iznenadne smrti govori Đorđije Vujičić u radu *Iščekivanje*. Izvanredne situacije pokazuju kakvi smo u svojoj srži. Kada se probudi strah i proradi instinkt za preživljavanje ostajemo li ljudi ili postajemo životinje. Možda će nas upravo naša distopijska budućnost vratiti u prošlost tj. onim izvornim vrijednostima koje smo tako dobro potisnuli i zatomili.

47
Maja Pajtak
 Narančasta;
 akril i akrilni sprej
 na medijapanu,
 150x100cm,
 2019.

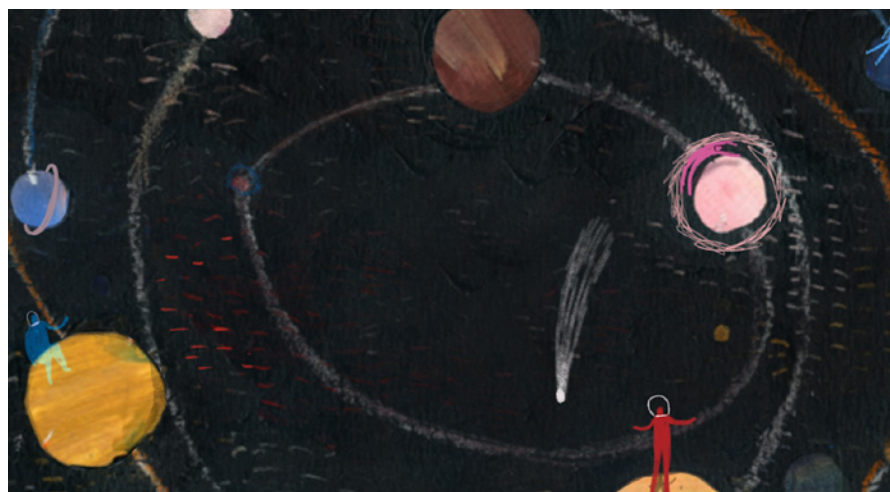
O strahu govori i izvrstan simbolički rad *Kognitivna distorzija* **Karla Risa**. Kako autor objašnjava kognitivna distorzija je iracionalan ili pretjeran tok misli koji nas navodi na krive pretpostavke o sebi ili svijetu oko nas, a često se očituje kroz negativnu percepciju o sebi ili svom izgledu. Takvo poimanje samog sebe onemogućuje pojedincu napredak što je autor dočarao rogovima napravljenim od kovanog željeza koji svojom težinom glavu vuku prema dolje i paraliziraju tijelo u kretanju prema naprijed. Ova krajnje simplificirana, a istovremeno izuzetno snažna skulptura vjerno dočarava koliku moć nad čovjekovim djelovanjem imaju njegove vlastite misli tj. koliko sami sebi možemo naštetiti ili pomoći u pojedinim situacijama. Na Karlov rad se odlično nadovezuje diptih **Ivane Bajcer** u kojem se autorica suočava s vlastitim negativnim mislima i subjektivnom samokritičnošću koja ju koči i sputava u daljnjem napretku. Izvrstan crtež *Bolje sutra* s mnoštvom detalja uprizoruje svojevrsni labirint stepenica koje simboliziraju vječno kretanje u krug, dok drugi rad *Krov nad glavom* prikazuje podvojenju figuru u interijeru koja je simbol razapetosti autorice između negativnih misli, svjesnosti o njima i nemogućnosti kretanja dalje. Oba prikaza kružno opkoljuju sarkastične konstatacije simbolički zarobljavajući autoricu u njezinim vlastitim mislima. No, sama svjesnost problema i suočavanje s njim kroz medij crteža već je korak prema promjeni i napretku. Borbu s negativnim mislima u formi upečatljivog crteža uprizoruje **Irena Podvorac**, no njezina vizija vlastite psihičke nutrine rezultat je pandemije u kojoj smo se svi našli. Autorica svoj autoportret prikazuje u profilu, blago pognute glave i pogleda usmjerenog u jednu točku. I dok vanjsko lice skriva, unutrašnjost

48
Karla Čurčinski
Usamljenost;
 akril, kolaž, ugljen, kreda,
 bijeli tuš na papiru,
 22x26cm,
 2015.

otkriva mnoštvo zbivanja, strahova i unutarnjih borbi. Izmjenjuju se figurativni prikazi od prepoznatljive forme virusa i obiteljskog doma pa sve do hibridnih bića u čudnim položajima i bizarnim međuodnosima koji su rezultat crnih misli i projekcija mračne budućnosti. Autorica ciklus radova nastalih u vrijeme pandemije percipira kao oblik vlastite psihoterapije, a izuzetno hrabro ogoljivanje duše znak je suočavanja sa strahovima i negativnim emocijama. Problem straha koji koči i zaustavlja napredak kako društva tako i pojedinca **Milivoj Kostić** problematizira unutar ciklusa slika *Utopljeni svijet*. Snažna koloristička kompozicija naglašenog vodoravnog gibanja pokušaj je probijanja opne straha. U gornjem dijelu slike isprepliću se forme koje izranjaju jedna iz druge i istovremeno simboliziraju tehnološki napredak, ali i hibridna bića koja su mogući nastavak genetskih modifikacija. Kostić također ukazuje kako brzi tehnološki razvoj navodi čovjeka na povlačenje u samog sebe čime ga izolira od svog istinskog prirodnog postojanja.

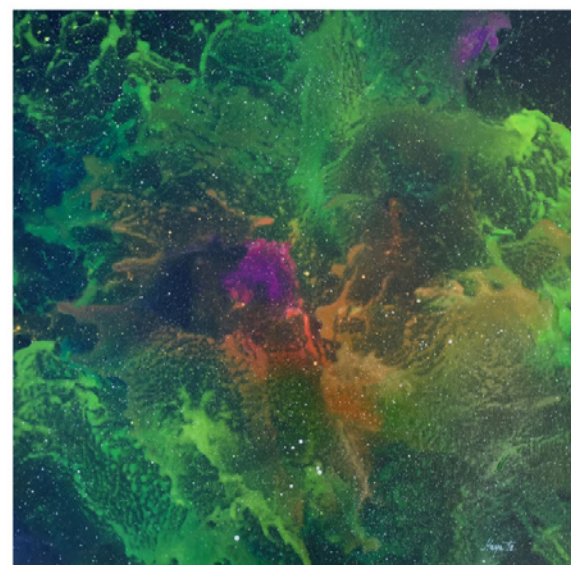
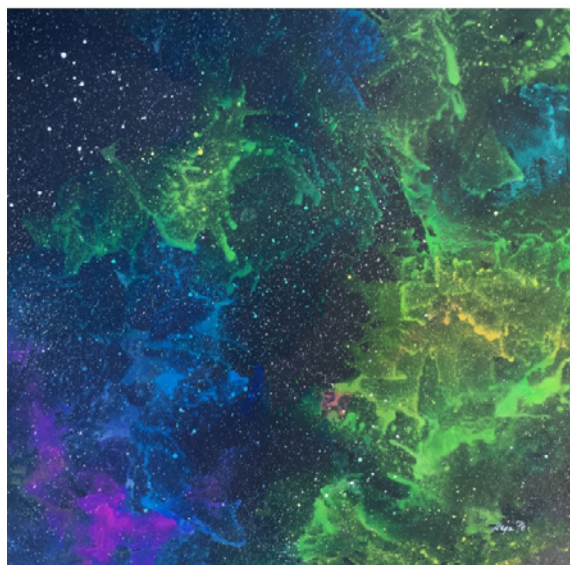
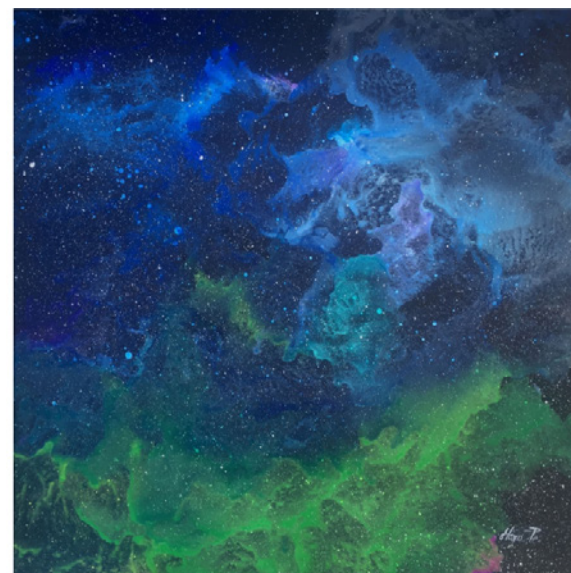
Negativno kretanje čovječanstva potvrđuje i distopijsko predviđanje budućnosti **Maje Cipek** u radu *Doručak na travi 2063*. Poznata slika Édouarda Maneta poslužila je kao podloga za interpretaciju ne tako daleke budućnosti u kojoj autorica prikazuje likove odjevene u pametna odjela no ne zato što je okoliš postao toksičan, već je čovjek uništio svoj organizam vlastitim djelovanjem. Kako umjetnica opisuje, čovjek je postao fotosenzibilan zbog pretjeranog korištenja kreme za sunčanje, alergičan na sve, jer je previše dezinficirao prostor u kojem obitava kao i cijeli niz ostalih nesretnih okolnosti koje su mu onemogućile slobodno kretanje i kontakt s drugim

49
Laura Martinović
Univerzalna izolacija;
animacija sa zvukom,
2020.

ljudima. Iako rad posjeduje dozu britkog humora i naglašene ironije, ostaje pitanje koliko je on zapravo daleko od moguće istine. Još jednu distopijsku viziju ne toliko daleke budućnosti nudi **Mario Romoda** u seriji crteža koju sâm definira kao “utopiju savršeno degutantnog pejzaža”. U njegovom predviđanju Zemlju će nastanjivati samo oni koji su naučili živjeti s otpadom, jer će cijelu površinu prekrivati smeće iz kojeg će se postepeno razvijati nove “organske” forme i rađati novi svijet koji imitira najskriveniju ljudsku prirodu, pa će tako šumama smeća hodati, kako sâm umjetnik ističe, tabloidna vjeverica, korupcijske lastavice, lažni pastuh, ljubomorna stonoga, slijepa sova i još mnoge životinjske vrste koje će utjeloviti sve traume, strahove, skrivene ljubavi, korupciju i političke tajne za koje ljudi tako naivno misle da mogu sakriti od javnosti. Cijela površina papira ispunjena je linijski oblikovanim detaljnim crtežom koji utjelovljuje novu viziju Zemlje. Glavni lik Amazonke je dimenzijama veći i ističe se u moru smeća koje ju okružuje. Pomnijim gledanjem razaznajemo motive koji se sami otvaraju pred nama, a dominantan je motiv ponavljajućih panjeva nekadašnjih stabala.

Ovaj tok distopijskih vizija budućnosti završavamo radom **Gorane Težak** koja kritički progovara kako “kao vrsta od početka korona krize nismo ništa naučili, već smo se samo prilagodili i pokazali svu jad i bijedu duha, morala i genetike, te i dalje dajemo prednost najgorima i najprimitivnijima među nama, a posljedice njihovog/našeg “ludila” snosit ćemo svi”. Slika naziva 2022. vizija je bliske nam budućnosti u čije središte višedimenzionalnog prikaza umjetnica smješta plato unutar kojeg je projiciran zaseban svijet – svijet našeg djetinjstva čije središte čini minuciozno izveden crtež

50
Maja Pejčinović
Galaxies;

akril i uljne paste na platnu (kvadriptih), 50x50cm (jedan segment), 2018.

dječjeg skloništa izgrađenog od palih grančica. Desno od skloništa u fluorescentnim bojama oblikovana je ljudska figura koja bježi iz vanjske dimenzije distopijske realnosti prema skloništu. Posve neprirodne boje pojačavaju dojam instalirane projekcije svijeta koji ne postoji, a koji nudi bijeg u sigurnost nekadašnje prošlosti što samo potvrđuje autoričine riječi kako “maštamo, pišemo i pričamo o utopiji, a distopiju živimo”.

51
Lena Kramarić
 Transformation
 pending (on the ice).
 Potentially me;
 kombinirana tehnika
 na platnu,
 100x100cm,
 2020.

52
Andrej Zbašnik
Otkucaji;
digitalna grafika na papiru,
A4,
2019.

Djetinjstvo kao ključ budućnosti

Veći broj autorica odgovorio je na temu uvidjevši potencijalni ključ promjene smjera kretanja čovječanstva prema humanijem, sretnijem i slobodnijem društvu upravo povratkom vrijednostima koje smo posjedovali u djetinjstvu. **Anja Jelaska** u fokus stavlja igru kao nezaobilaznu komponentu ljudskog kolektivnog iskustva, ali i moguće rješenje mentalnog sklopa u kojem smo zapeli. Konzumerizam kapitalističkog društva rezultirao je radikalnim osiromašenjem ljudskog duha što autorica interpretira u nadrealnom prikazu objedinjujući simbole starog i novog svijeta. Oni koegzistiraju u zajedničkom prostoru te ukazuju na psihičko i vrijednosno propadanje i osiromašenje koje se odvija dok se zavaravamo kako napredujemo. U opustošenim prostorima jedini ljudski likovi su djeca u igri - tračak nade u obnovu ljudskih vrijednosti, svijesti i pojma slobode. Ironičan natpis *No surprises* samo je točka na "i" činjenici da dopuštamo i šutke pratimo propadanje naslijeđa što direktno govori u kojem ćemo smjeru graditi budućnost – na instant rješenjima bez ikakvih temelja, vrijednosti ili uloga u nešto dugoročno i kvalitetno. Simbolika igre nastavlja se i u radu **Marine Krištofić**. Tonski oblikovan prikaz urbane sredine s tvornicama i neboderima simbol je korporativnog svijeta kapitalizma. U radu *Vrtjeti hulahop* odrasli ljudi prikazani su akromatski u odijelima s aktovkama u ruci kako ozbiljnih lica koračaju prema gradu. U središtu

53
Celestina Vičević
Shakti; knjiga
umjetnika;
drvorez i linorez,
20x30cm,
2020.

prizora je djevojčica u crvenoj haljini koja vrti hulahop. Fokusirana na vlastiti svijet igre, slobode, mašte i nebrojenih mogućnosti podsjeća nas na period koji smo i mi proživjeli, ali smo iz nekog bizarnog razloga odlučili potisnuti to iskustvo. Zamislimo samo koliko bi naš sadašnji svijet bio drugačiji kada bi s vremena na vrijeme dopustili si zavrtjeti taj hulahop.

Ana Hercigonja Gutschy u fokus stavlja odgovornost današnjih generacija koje odgajaju djecu odnosno postavlja pitanje koje vrijednosti im usađuju i kako će one utjecati na tijek budućnosti. Crveno bijela kompozicija s naglašenim kretanjem u središte pojačana je trokutom koji se sužuje u samom centru aludirajući da iako gledamo prema naprijed zapravo ne možemo vidjeti našu budućnost. Autorica unosi i vrlo osobni element u rad aplicirajući fotografije svog sina. Umnažanjem fotografija umjetnica stvara simbol cijele nove generacije koja se kreće prema naprijed na crvenoj “stazi vremena”, a na samom vrhu dijete sjedi i gleda u vremensku dimenziju u koju mi nemamo pristup. Iako nemamo uvid u budućnost, na nama ostaje odgovornost oblikovanja sadašnjosti.

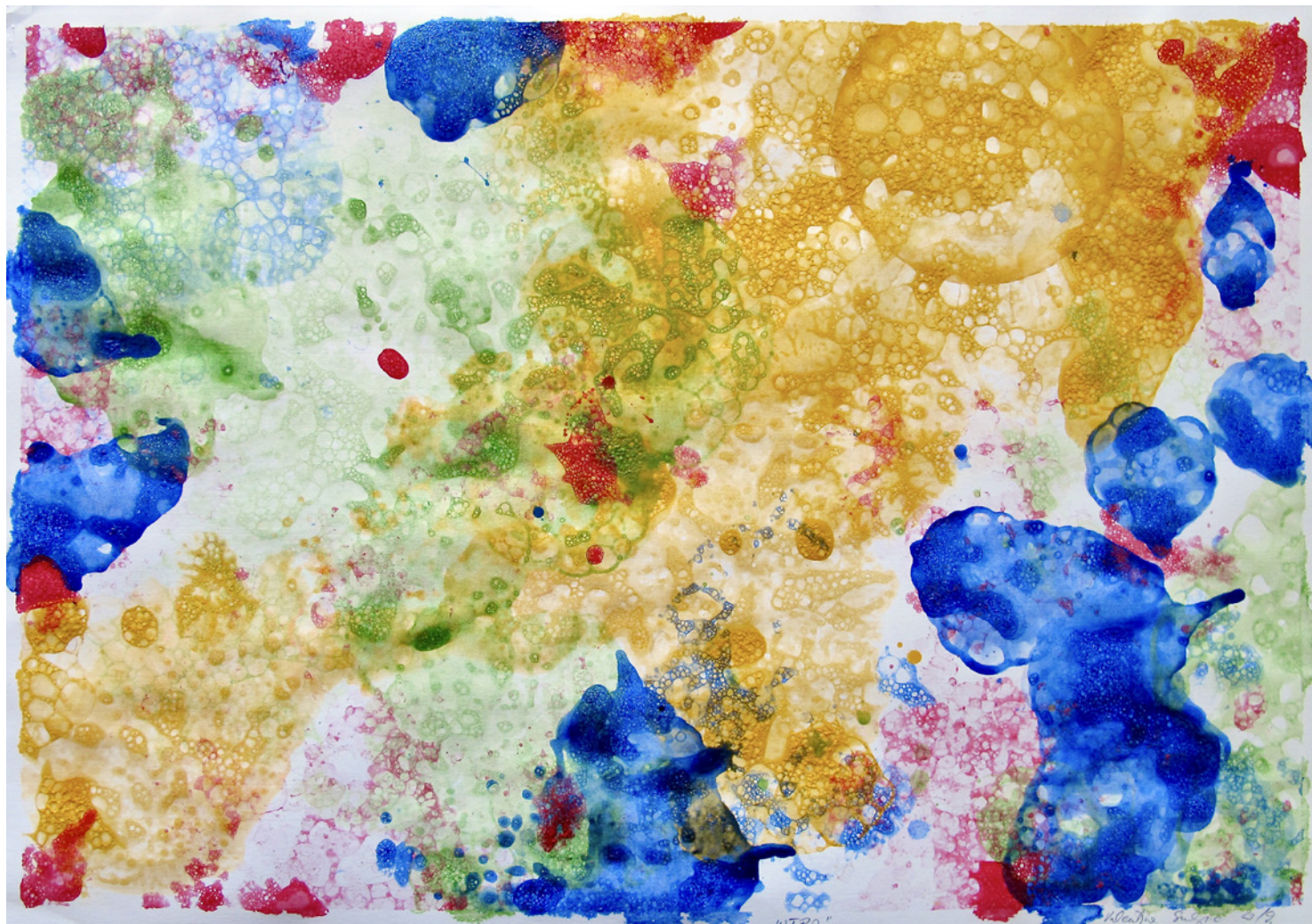
Idiličan prikaz djeteta u prirodi kako se bezbrižno igra i odrasta u sigurnom okruženju ispunjava površinu slike *U pčelinjaku* autorice **Ivane Barišić Tomšić**. Uhvaćena sunčeva svjetlost te bogati kolorit doprinose dojmu mira i tišine. Umjetnica utopiju pronalazi u motivu djece koju krase autentičnost, neposrednost, sloboda, nestašnost i iskrenost odnosno sve ono što izgubimo kada odrastemo i počnemo filozofirati i zapetljivati se u vlastite

54
Zdravka Radić
Otok; Drvo;
srebro naplavina drva,
izrada u vosku, lijevanje,
6 i 7cm,
2018.

probleme. Slika nas vraća u bezbrižno djetinjstvo kada smo vjerojatno najviše bili ljudi.

Da smo na tragu gubitka svih vrijednosti koje upijamo i gradimo u djetinjstvu upozorava **Margareta Peršić** kroz ilustraciju *Where do children play*. Djeca danas sve manje imaju mogućnost odrastanja u ranije opisanoj idili što potvrđuje i novi okvir koji usvaja sve više roditelja zbog užurbanog načina života pa tako djeca najčešće borave u igraonicama u trgovačkim centrima, družu se uz video igrice i slave rođendane u multipleks kinima. Djeca se više ne igraju u dvorištu, na ulici ili u parku, ne crtaju, ne maštaju, ne penju se po drveću, roditelji ne pripovijedaju bajke svojoj djeci.... tužan svijet Margareta Peršić utjelovila je u crtežu koji je naglašeno simboličan prikaz iskrene zabrinutosti za budućnost djece. U centru je lik djevojčice sjetnog pogleda. U rukama drži visibabu, a pokraj nje se nalazi njezina najdraža igračka. Svi elementi svijeta u kojem danas živimo i za kojim jurimo prikazani su akromatskim pravokutnim formama koje nas dehumaniziraju i čine emotivnim i duhovnim ljušturama. Na kraju ostaje pitanje – tko će današnju djecu naučiti da budu djeca?

55
Valentina Šuljić

Jutro;
akvarel,
70x100cm,
2019.

56
Željko Bubalo
Ništa od očekivanog;
akril na kartonu,
28,5x40cm,
2019.

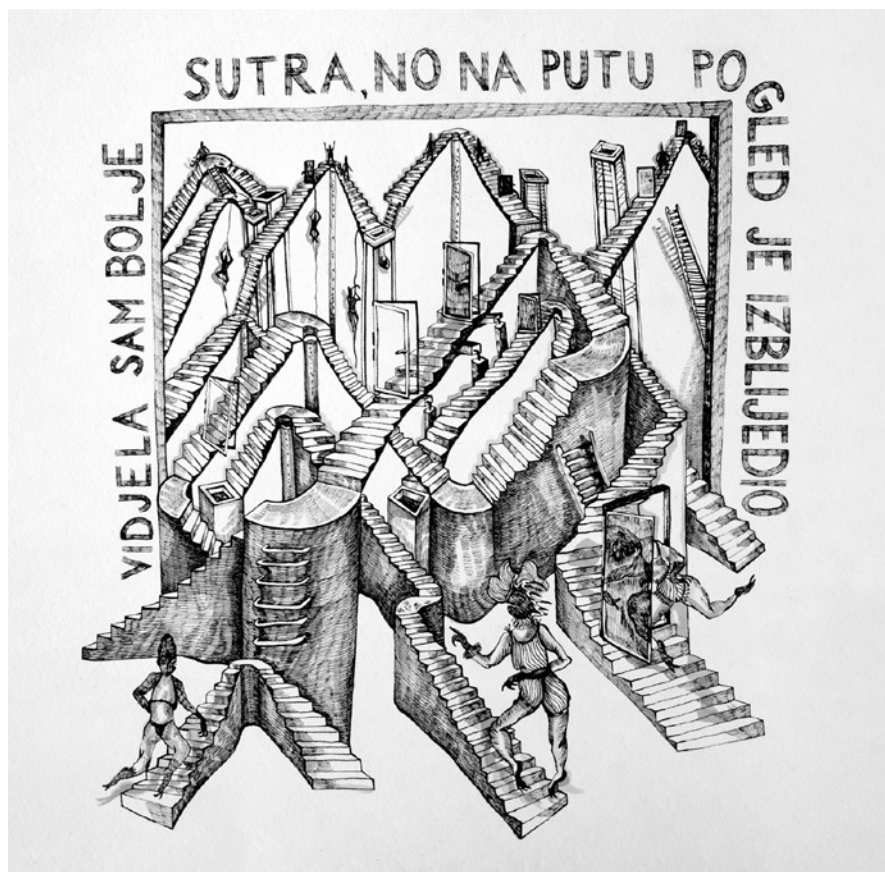
57
Ivana Ožetski
 Et in Arcadia Ego;
 prostorni objekt
 (kamen, zrcalo),
 2016-2017.

58
Đorđe Vujičić
Iščekivanje;
ulje na platnu,
50x100cm,
2018.

59
Karlo Ris
Kognitivna distorzija;
beton, kovano željezo,
160x40x40cm,
2017.

60
Ivana Bajcer
Bolje sutra;
Krov nad glavom;
tuš i rapidograf na papiru,
30x30cm,
2020.

61
Irena Podvorac
Sinking deep;
flomaster i tuš na papiru,
25x35cm,
2020.

62
Milivoj Kostić
Utopljeni svijet 3;
akril na platnu,
60x40cm

63

Maja Cipek

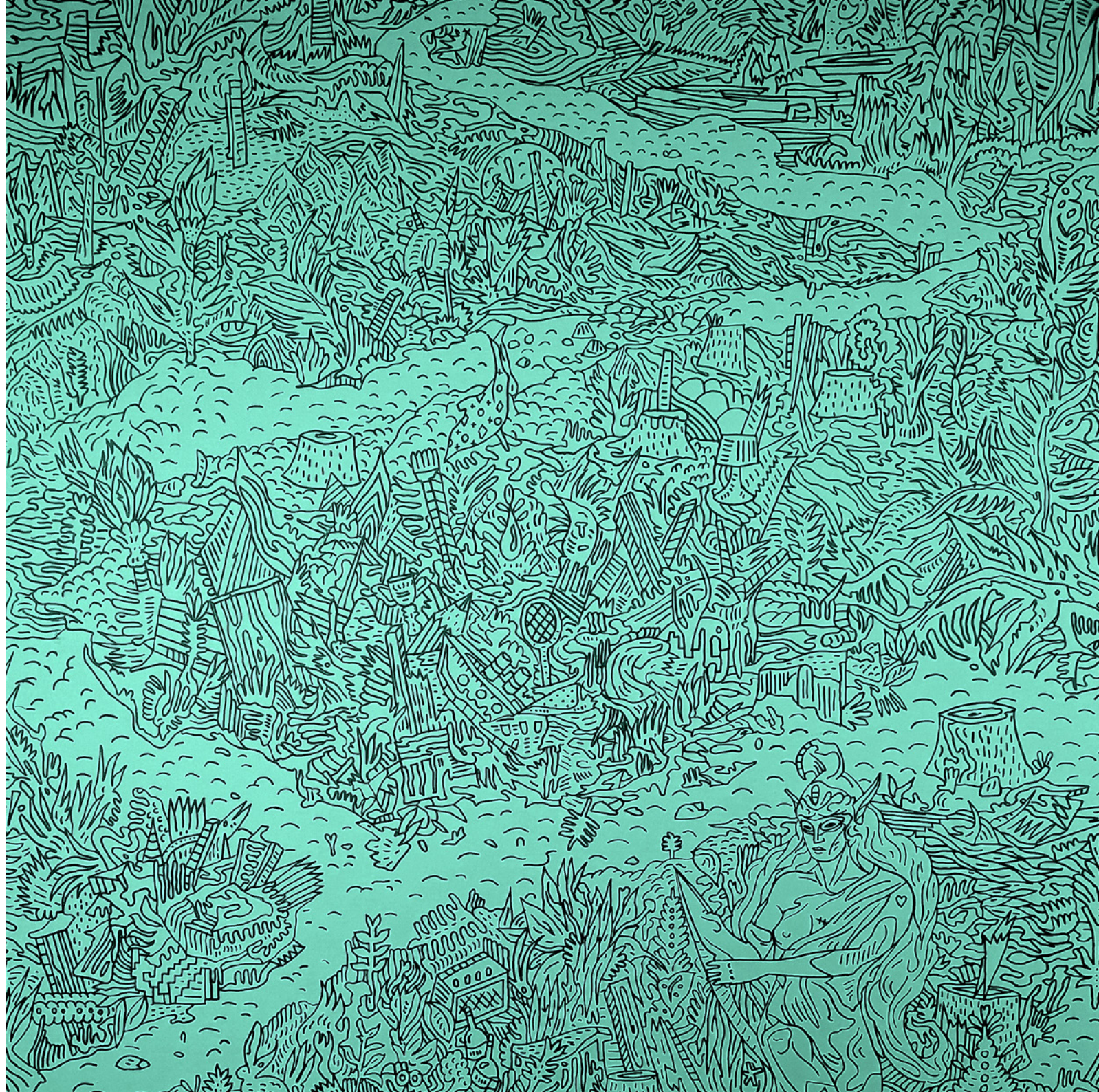
Doručak na travi

2063;

akril na platnu,

40x50cm,

2020.

64**Mario Romoda**

Amazonka na smeću;
marker na papiru,
70x50cm,
2020.

65
Gorana Težak

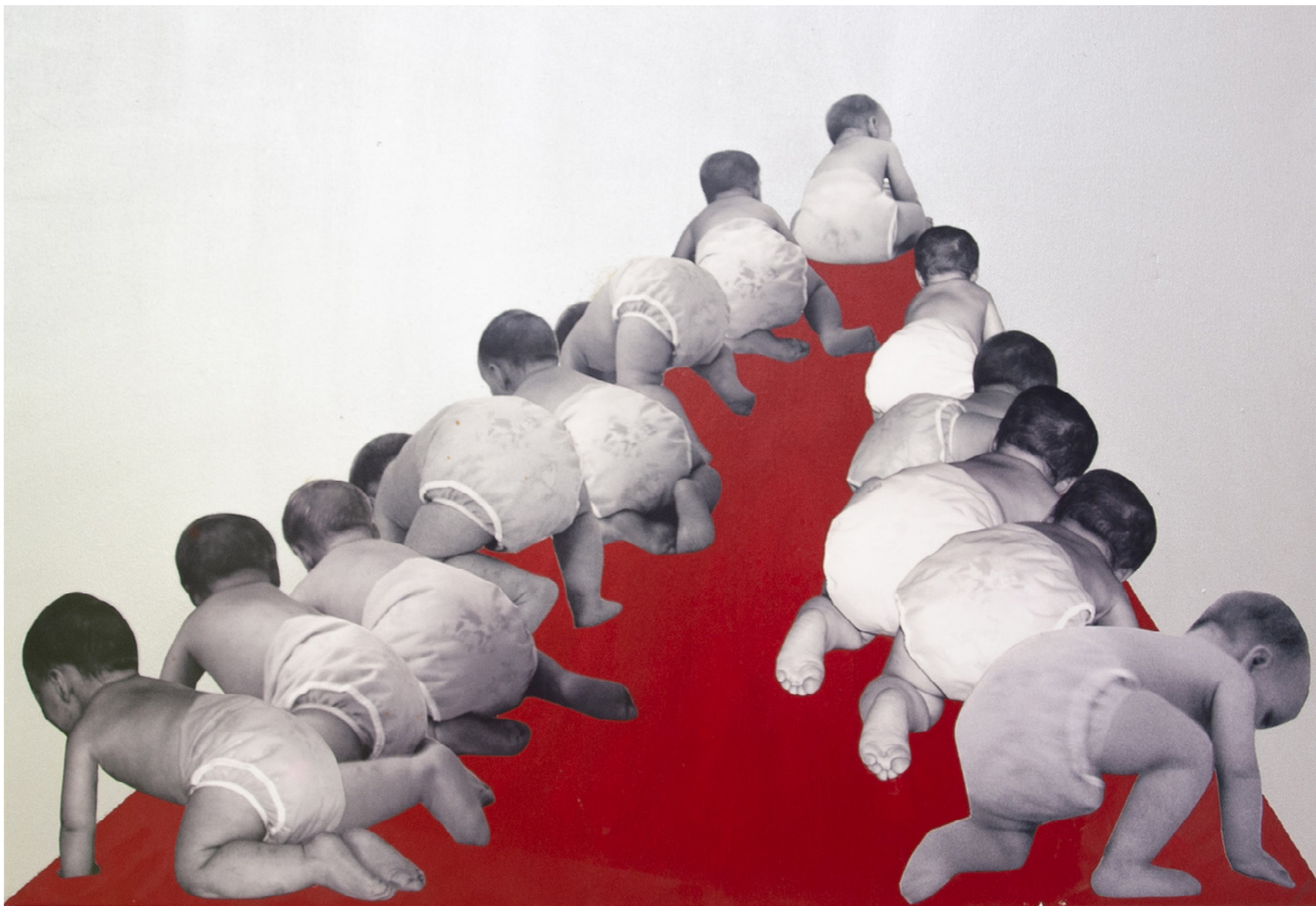
2022;
ulje na platnu,
160x150 cm,
2020.

66
Anja Jelaska
No surprises
(go to sleep);
50x70cm,
2019.

67
Marina Krištofić
Vrtjeti hulahop;
akril na papiru,
35x50cm,
2016.

68
Ana Hercigonja
Gutschy
Gospodari
budućnosti;
kombinirana tehnika
na platnu,
50x70cm,
2013.

69
Ivana Barišić
Tomšić
U pčelinjaku;
ulje na platnu,
70x50 cm,
2018.

Zaključak

Iako je bilo za očekivati, posebice nakon proživljene pandemije, da će velik broj autora ponuditi isključivo distopijska gledišta, misao s početka teksta kako nada umire zadnja potvrđena je utopijskim vizijama, kao i jasnom svjesnošću što i kako radimo krivo. Nakon prezentacije i analize radova ukupno 70 autora razvidno je za zaključiti kako je preispitivanje temeljne istine našeg postojanja ponudilo dva dominantna gledišta: distopiju kao posljedicu djelovanja čovjeka i prirodu kao inspiraciju i moguću utopiju. Mnogi su se nakon pandemije pitali koja je to stvarnost kojoj se želimo vratiti? Stvarnost u kojoj jurimo za fiktivnim vrijednostima dok ljudski duh izumire ili možda neka druga stvarnost? Do odgovora svatko mora doći sam za sebe, no u potrazi možda ne bi bilo na odmet ponoviti mudru indijansku misao: *U srcima svih nas postoji skrivena cesta kojom se rijetko putuje, a koja vodi do nepoznatog, tajnog mjesta. Stari su ljudi zaista voljeli Zemlju i na njoj su sjedili i počivali s osjećajem da su blizu majčinske snage. Svoje su šatore gradili na Zemlji, a svoje žrtvenike od Zemlje. Zemlja je umirivala, jačala, pročišćavala i liječila. Zbog toga stari Indijanc još uvijek sjedi na Zemlji, ne ustaje i ne odvaja se od njenih snaga koje život daju. Za njega sjediti ili ležati na Zemlji znači moći razmišljati dublje i osjećati snažnije. On može jasnije proniknuti u tajne života i doći u bliži odnos sa životom oko sebe.* (Poglavica *Medvjed Koji Stoji*, *Oglala Sioux*)

Sonja Švec Španjol, mag.hist.art.

70
Margareta Peršić
Where do the
children play;
akril na papiru,
24x18cm,
2018.